MEDICINÆ THERAPEVTICÆ PARS: DE DYSCRASIA CORPORIS HVMANI:

AVTHORE *TIMOTHEO BRIGHTO* CANTABRIGIENSI: MEDICINÆ DOCTORE.

Ad honoratissimum virum Dominum Gulielmum Cecilium: &c. literarum patronum ac Mæcenatem summum.

LONDINI,
Excudebat Henricus Middletonus impensis Thomæ Man.
1583.

¶ HONORATISSIMO VIRO D. GVLIELMO CECILIO, PRÆCLARI ordinis quem vocant Garterij militi, Baroni de Burghley, summo Angliæ Thesaurario, & Cantabrigiensis Academiæ Cancellario dignissimo, T. B. Cantabrigiensis S. P. D.

VM primum in animo haberem (honoratissime Cecili) medicinæ artem methodo explicatam in vulgus ædere; & quæ apud me priuatim cōmentatus sum, cum alijs communicare: id simul occurrebat; cuius nomini imprimis hosce meos li-

terarios labores consecrarem: qui & eruditione tanta esset, vt de suscepto instituto recté iudicaret; & autoritate tantus, vt maledicentium vocibus imperaret: quorum alterum pergenti mihi animum daret; alterum, securitatem: & vt labores mei, ob virtutē, & sapientiam (cuicui nuncuparentur) eidem cultus atq; amoris testimonium extarent: ita eadem sapientia, & virtute scripta mea comprobata, ab alijs auidiús expeterentur. Si quid nouum, ipso nouitatis nomine continuo apud imperitos quorum pars longé maxima

xima existit, odiosum est: et suspectum habetur; sin veró recté explicatum quid sit, id non illi simpliciores, sed periti, ad inuidiam rapiunt, rodunt, & liuore insectantur. Ergo tu occurrebas (honoratiss. vir) ex omni nobilitate vnus, cui et musa nostra debet istud testimonium: et a quo comprobata studia nostra, (quia tanta sapientia es) & præsentibus, & posteris, per te futura sint gratiora: tuo nomini cedet nouitatis odium: cedet inuidiæ calumnia. Atque ita iam tum ex rumore tantum atq; hominum vocibus de te existima-

ram. Cum veró aliundé ex certa relatione accepiſſem, te haud ſcripturientium libidinem probare, librum antequam prælo tradatur petere, velle ante cẽſere: magnum æditum teſtimonium prudentiæ tuæ, mihi ſpem fecit, quod poſteá coram ſermonibus cognoui, te vnum eſſe cuius iudicio permultum ad ſcriptorum meorũ laudem, & autoritatem accederet; vt qui non tantum ciuilibus cauſis atq; reipublicæ negotijs, æquitate, ac iuſtitia præſis: ſed omni philoſophiæ parti ſucceſſiuis horis aliquid otij impertias: Medicinæ

dicinæ autem & ad valetudinis curam, & honestum animi oblectamentum (magnorũ Regum atq; Imperatorum exemplo, Tiberij, Hadriani, Iustini, Lysimachi, Gentij) ita studeas vt huius facultatis scientia, vel cum ipsius artis professoribus ferè sis comparandus. Quid te solum dico (Clarissime Cecili) literarum scientia, atque omnis Philosophiæ rerúmq; multarũ cognitione excellentem? Cuius familia tota docta est, & in ea Coniunx Græcarum literarum (vt olim Cornelia Latinarũ) & omnis humanitatis scientia

celeberrima, ad honorē, et amplitudinem tuam præterquā ex virtute ac pietate, magnū vitæ ſolatium; ſummum accedit ornamentum: ut domus Ceciliana cū ipſis academijs literarū laude cōtēdat. Ecce ergo tibi Medicinæ noſtræ incrementū (honoratiſſ. Domine) quantū id ſi requiras, certé omnium morborum communem, dyſcraſiæ autem, propriam complexū Therapeiam. Cum veró dyſcraſia omnis vel ex elementari qualitate ametra, vel ex venænata contaminata oriatur, vtramq; a ſummis ad infima perſequuti ſumus.

ſumus. Ex hygieina tenes inſtitutũ, quod cum probas (probas autem & autoritate, & iudicio) alacrius pergimus, & in eo toti ſumus, quantũ per negotia, reiq; familiaris curam liceat, vt vniuerſum medicinæ corpus, et ad ſanitatẽ, & ad pulchritudinem omnibus membris conformatum, & excultum, Ceciliania auſpicijs in lucẽ, atq; hominum conſpectum producatur. Quod autem conciſis partibus ædimus, haud fabrica tota, dabis occupationibus. Interea dum totum abſoluerimus, tibi magni voti reos noſmet habemus.

 mus.

mus. In Therapeutica hac quemadmodum in Hygieina fecimus, a magni nominis autoribus cogimur diſſentire; atque adeo in reliquis diſſentiemus: diſſenſionis autem cauſas Scholijs quas in hæc, & in cætera meditamur, aliquando docebimus. Intereá leges illæ materiæ, atque formæ artium omnium; veritatis, iuſtitiæ, ſapientiæ, methodi, in eo crimen (ſi quod commiſſum ſit,) id omne in ſeſe recipient. Proponimus nobis artem ſecundum illas leges deſcribendam, hanc ſi minús

nús assequimur, saltem sequimur, & alijs persequendi autores sumus. Mihi autem vel operis socium esse satis erit. Supersunt adhuc morbi conformationis omnes, & omnium composita Therapeia. Conformationis morbi (certis obstructionibus acceptis) ferè Chirurgici sunt. Expectabis ergo a nobis imposterum (Sapientißime Cecili) Therapeiam Chirurgicam, cum illarum obstructionum morbis quæ Physicis Remedijs parent, atque

atque reliquorum omnium compoſitam Therapeiam: Interea conatus hoſce noſtros, & tanquam ſolidi corporis vmbram (vt facis) boni conſule. Addemus aliquando ſoliditatem, neruos, ſuccum, ſanguinem & colorem. Alij veró nec ipſi occupati, nec honeſté otioſi (ſi tantum a ſeipſis impetrare queant) probris aliquando abſtineant, atque deſinant maledicere. Deus Eccleſiæ ſuæ, & Reipublicæ Anglicanæ bono, amplitudinem tuam in vita tueatur, & laboribus exantlatis, fatoque per-

functum

functum in æternas beatorum sedes suscipiat.

Cantabrigia, ex ædibus meis. xiiij. Martij, 1582.

Amplitudinis tuæ studiosissimus,
Timotheus Brightus.

In

In secundam Medicinæ partem *Doctoris Brighti.*

Nuper adumbratos Medicinæ vidimus artus,
Qualis Apellæa pingitur arte Venus:
At deerat pectus, pectus quoque Brighte dedisti,
Cultáque cincinnis est θεραπεία *tuis.*
Adde pedes reliquis supremáque robora mēbris,
Principijs, fines; & Dea qualis erit?

Εἰς ὄνομα τὸ τοῦ εὐμεθοδικωτάτου ἰατροῦ τοῦ Τιμοθέου Βρίχτου τοῦτ' ἐστὶ λαμπροῦ δίστιχον.

Οὐ τόδε μαψιδίως λάχες ὄνομα: ἐσσὶ γὰρ αὐτὸς
Λαμπρὸν ἐν ἰητροῖς φῶς μεθόδοιο φέρων.

MEDI-

MEDICINÆ THERAPEVTICAE PARS: DE DYSCRASIA CORPORIS HVMANI.

Therapeutica.

HERAPEVTICA est secũda pars Medicinæ de sanitate restituenda.

Sanitatis restitutio fit ametriarum correctione.

Ametria est vitium partium sanitatem constituentium.

Ametriæ corriguntur remediis.

Remedium est therapeiæ opus ametriam expugnare affectum. Excipe quibus vires

vires prorſus ſuccumbunt: nec ad integram therapeię hiſtoriam recreari queant.

His manus abſtinenda atque mors ipſa prædicenda.

Signum veró huius imbecillitatis eſt pulſuum ad aſphygmiam præceps declinatio.

Deficiunt autem vires proſtratæ duobus modis: vel diſſipatæ: vel ſuffocatæ.

Si vires diſſipantur, pulſus declinantes ædunturitra inæqualitatem.

Diſſipantur vires dupliciter: vel ſenſim: vel repenté.

Senſim diſſipatę hanc pulſuum ſeriem ædunt: Languidum, paruum, rarum, tardum, ſi nullus æſtus ſubſit; ſi quis autem ſit, crebrum, atque vehementem; deinde myurum reciprocum, reciprocum deficientem, myurum non reciprocum, formicantem, abolitum apparentem, atque tandem veré abolitum.

Sin vero repenté vires deficiant, talem pulſuum ſeriem obtinent: Languidum, paruum, crebrum, celerem, vndoſum, vermiculantem, formicantem, abolitum ap-

apparentem, atq; tandem veré abolitum.

Atque virium dissipatarum pulsus ita habent: suffocatæ sequentem seriem ostendunt.

Languidum, tardum, rarum, & continuo inęqualem, nunc languidum, nunc vehementem, nunc paruum, nunc magnum, nunc celerem, ilico tardum, crebrum, statim autem rarum: & quo plures sunt magni, vehementes, &c. eo minus vires pressas ostendunt: Vbi autem magis adhuc pressæ suffocantur, intercurrentem, intermittentem in pulsuum multitudine (quoq; intermissio diuturnior, eo periculosior existit. Diuturna autem est quæ duos pulsus excedit. Iuuenibus periculosissima pulsuum intermissio: minus pueris: minimé senibus; nec iuuenibus admodum, quibus ea intermissio familiaris. Atque intermissio si diu perseueret, repentina mors expectanda.)

(Intermittenti vicina est quies externa diuturna, in qua pulsus citra inæqualitatem existit: intermittens inæqualitatem obtinet) tum intermittentem in vno pulsu (ex quo genere sunt capricans & dicrotus)

crotus) tum vndoſum, vermiculantem, formicantem, (atque ſi arteria dura eſt, nec vndoſus, nec vermiculans eſſe queũt) tum myurum in vna diſtenſione reciprocum, tum non reciprocum, vltimo deficientem, non reciprocum.

Pulſus omnes hii, ſi ordinati etiam ſint, certiſſimum diſcrimen minantur.

Atque hæc virium deſperatarum ſigna ſunt: atque Anomaliæ communis.

Remedii partes ſunt duę: Agendi vis contraria: atque huius recta committendi ratio.

Agendi vis contraria ex duobus conſiſtit: Ex qualitate contraria: Et copię; ſiue quantitatis paritate.

Agendi vis contraria duplex exiſtit: Homoiomera, vel Anomoiomera.

Homoiomera eſt item duplex: Phyſica, vel Chirurgica.

Phyſica eſt quæ naturæ viribus infertur.

Phyſica eſt vel Diætetica: vel Pharmaceutica.

Dietetica eſt, quę ex diæta petitur.

Phar-

Pharmaceutica est, quę pharmaco infertur.

Pharmacum est natura, extra diætam posita.

Pharmacum ad partes internas, qualitatem deleteriam haud obtineat; & ad omnes partes quibus debetur, quantum eius natura ferat, esto sympatheticum: ad viscera autem adhibitum, roborans; & astrictionis particeps, maximé ventriculo laborante.

Porro consistentiam habeat proprias vires tuentem, quoad partis affectæ conformatio id ferat: & quám fieri potest gratum id esto, vel saltem haud vehementer ingratum. Medendo autem, in eodem genere, per varia pharmaca euagari licet; atque quod maximé conuenire compertum est, id sedulo vsurpandum.

Pharmacum est duplex; Naturale vel Artificiale.

Naturale est tale, quale naturâ æditur vsurpatum: vt lactuca, bolus armena, rosa, &c.

Artificiale, est arte confectum, vt syru-

pus, Emplastrum, Cataplasma, &c.

Hactenus vis Physica.

Chirurgica est, quæ manus operâ fit, vel instrumento chirurgico: vt trepano, glossocomio, nouacula, &c.

Vis homoiomera ita habet: sequitur Anomoiomera.

Anomoiomera, est ex homoiomeris inter se mistis.

Anomoiomera est duplex: vel ex physica mysta physicis: vel physica chirurgica.

Physica physicis, vt dięta & pharmaco.

Physica mista chirurgica, est vel alterutra principi, vel subsidiaria.

Physica mista chirurgica, est porro duplex: Alterutra Physica, vel vtraque.

Hactenus qualitas contraria; sequitur quantitatis paritas.

Quantitas par, est ametriæ vehementiæ æqualis.

Vehementia percipitur ex symptomatum magnitudine: hæc autem, ex ipsis cum pristinis actionibus, operibus, &

corporis qualitatibus comparatis.

Atque hîc, morbus corpori, vel corporis parti valde dissentiens, remedii vim eo fortiorē postulat, & quantitate auctiorē.

Vis contraria ita se habet: sequitur recta committendi ratio.

Recta committendi ratio in duobus consistit: in aditus commodi delectu: & virium dosi.

Aditus commodus est in ametriam directus: qui nisi naturâ detur, neque res aliter expediri queat, arte paretur, siue pharmaco, siue instrumento Chirurgico.

Aditus si longus sit, medicamenti consistentia eo liquidior esto: atque si opus est, adiunctum habeat vehiculum, naturæ tenuitate præditum: vt vinum, acetum. &c.

Aditus autem in partes naturâ directi, tales sunt in cerebrum, sinciput, coronalis sutura, aures, nares.

In Pulmones, latera, interna, & thoracem: Ore spiritu hausta, vel sensim lambendo deglutita.

In ventriculum, Iecur, lienem, admotæ

é regione, & in ventrem ſumpta.

In renes: extrinſecus adhibita, ſumpta, & ſubdita per ſedem.

In inteſtina ſuperna, os, inferna, ſedes.

In veſicam, & vterum: é regione applicata, aſſumpta, immiſſa.

Aditus delectus talis eſto: ſequitur Doſis.

Doſis eſt quantum ſemel ægrotus, vel pars ægrota applicari ſuſtineat: ſiue loco: ſiue viribus: ſiue quod moleſtum eſt.

Hic curationis atque creationis ametriarum, paria tempora ſunto, niſi admodum leues eę ſint: tum namque cito tolli poterunt.

Doſis duplex eſt: Conferta, vel partita.

Conferta doſis omnem ametriam, vel maximam eius partem tollit: Eſtque ametrię acutæ, & virium robuſtarum.

Partita doſis, partem tantum ametriæ tollit: eſtque ametriarum, viriumque contrario ſeſe modo habentium: atque initio maior doſis, atque validior eſto: Et prior doſis, vbi partes ſuas egerit, altera applicanda; eaque toties repetenda dum

tota ametria euanuerit.

Hæc de Dosi.

Ametrię, si vel sede, vel naturâ obscuræ sint, primum explorandę.

Sedes ex propria functione læsa deprehenditur.

Ametriæ natura ex functionis specie lęsa, & huius lædendi ratione. Hęc tamen si adhuc obscura est, res permittenda naturæ, quę recta diæta adhibita rem prodet tandem: sin minus; ad experientiam aut analogismum est perfugiendum.

Ametria, est vel simplex: vel composita.

Simplex ametria, simplici remedio expugnari poterit.

Ametria simplex duas obtinet species: Solitariam: vel causis fotam.

Solitaria ametria, remedio solitario est expugnanda.

Causis fota remediũ postulat & has fouentes extirpans: atque in fotis, a causis fouentibus extirpandis therapeiæ initium esto, & qua sese intulerint seriæ (si plures eę sint,) eadem auferantur: Excipe si quid grauius vrgeat; tum huic prorsus (cęteris interea haud neglectis) studendũ

Vrget autem grauissimé primúm, quod ægrotum in maximum vitæ discrimen perducit: cuiusmodi est virium iactura & harum labentium causæ: vt vigiliæ: functio prestans lesa. Tum de quo maximé ægrotus quæritur: vt dolor, æstus, &c.

Ametriarum autores expugnande, sunt vel primæ: vel a primis.

Primæ, aliarum autores existunt. Atque he primo quoquo tempore sunt auferende.

Prima causa est vel diætæ error; vel temeré corpori irruens.

A primis sunt interne, atque corpori inhærentes. Hæ, quatenus ametriarum autores sunt, eatenus emendandæ, viribus ægroti prospectis, & minima molestia.

A primis sunt vel opera praua: vel temeré irruentium partes, & reliquiæ corpori inhærentes: vt spicula, ramenta, &c. Opera praua sunt vel ratione tantum: vel toto genere.

Ratione tantum praua sunt vel qualitate, vel quantitate, vel vtraque.

Qualitate praua, secundum hanc ipsam

ſam ſunt emendanda.

Qualitate praua ſunt vel elementari talia, vel venenata.

Elementari praua ſunt elementaribus corrigenda.

Sunt autem praua vel primis qualitatibus: vel a primis ortis.

Primis.	Calido.	Calida, frigidis	ſunt corrigenda: vt	Viola, Roſis &c.
	Frigido.	Frigida, calidis		Chamamelo, &c.
	Humido.	Humida, ſiccis		Braſicca, Beta &c.
	Sicco.	Sicca, humidis		Bugloſſa, Malua &c.

A primis peccant tenuitate, craſſitie, duritie, lentore, acrimonia.

Tenue, incraſſantibus corrigatur: cuiuſmodi ſunt frigida, vel temperata, citra acrimoniam: vt lactuca, amylum, tragacantha, &c. Craſſum attenuantibus, cuiuſmodi ſunt ſecundo, aut tertio receſſu calida, vel frigida tenuis materiæ: Calida, vt apium, feniculum, petroſelinum; Frigida: acetum, ſuccus aranciorum, linionum, &c. Durum molliatur ex naturis moderaté, nec ſupra ſecundum gradum calidis, & humore aereo refertis: vt oleo maturo adipe temperati animalis malua.

Lentum tergeatur ſiccis naturis mediæ ſubſtantiæ, cuiuſmodi detergentia fere amara ſunt omnia, vel ſalſa, ſiue frigida, ſiue calida. Frigida, vt cichorium, omne intybi genus, &c. Calida, abſinthium, ariſtolochia, centaureum, &c.

Acre mitigetur frigidis mediæ ſubſtātiæ, & auſteritate prędîtis: vel aciditatis: vt ribibus, oxyacanthæ ſucco, maligranati ſucco, &c.

Elementaris vitij emendatio ita habet; ſequitur venenati correctio.

Venenata qualitas alexiteriis, & alexipharmacis eſt corrigenda: vt ſucco mali punici, medici, citrei, dictamno, ſcordio, gentiana, &c.

Atque opera qualitate peccantia ita corrigenda.

Quantitate peccantia, eadem fere aucta tantum peccant: excepto ſanguine qui etiam defectu peccare queat.

Sanguinis autem defectus cibis euchymis, iuſculis, vini potione, moderata exercitatione, & hilaritate reparandus.

Redun-

Redundantia eſt vel ſuccorũ, vel excrementorum,

Succorum vniuerſalis eſt.

Hæc valde laceſſens, quo tempore natura contra inſurgit quod vigore ametriæ fit, minime tentanda; ſed naturæ permittenda, niſi imperfectè mouerit, tum namquę eius conatibus eſt ſuccurrendũ.

Excipe cum pręceps admodum redũdantia ſit, tum minimè cunctandum, neque naturæ motus expectandus, ſed ipſo initio redundantiæ vis fręnanda.

In ipſo naturę congreſſu, & ſũmo certamine, quæ criſis dicitur, vehementiſſime corpus turbari ſolet, & ęgrotus multo peius ſibi videtur habere: pulſus inæquales, delirium, vigiliæ inquietudo, difficultas anhelitus, difficilis ſenſus, &c. inuadunt, & inopina actionum multarum deprauatio: quæ tamen ipſo vigore concoctionis ſignis apparentibus, terroris plus habent quàm periculi.

Hanc naturę luctã excretio manifeſta, vel abſceſſus ſolent excipere: ſine quibus virium imbecillitas, cauſę vim lethalem monſtrat.

Excretionis autẽ futurę, rigor pręcedẽs repen-

repentinus, argumentum est.

Excretio si vomitu futura est, præcedit oris ventriculi morsus, capitis dolor vertiginosus, & tenebrosa oculis obuersantia, saliua multa, & iam ad fores vomitu, labri inferioris tremor, & agitatio.

Sin autem sudore, (vrina, atque aluo, a rigore suppressis) calidus vapor repenté exhalãs, pulsu interea vndoso, atq; molli.

Sin vero nec vomitus, nec sudores succedant, aluus soluta expectanda.

A crisi veró, si ægrotus melius sese habet, vrinis tamen nec multis, nec copiosam hypostasim habentibus, nec morbo sensim declinante, abscessus expectãdus.

Fit autem abscessus vel in partes superiores, vel in inferiores.

Abscessum in partibus superioribus futurum spirandi difficultas incipiens; mox autem desinens, argumento est.

Circum caput autem fieri, huius dolor, grauitas, sopor, surditas, argumenta sunt.

Sin autem horum nihil apparuerit, sed grauitas, dolor, tensio, vel inflammatio circa infernas corporis partes apparuerint, partibus imis abscessus expectandi.

Mouere

Mouere autem criticé ſolet natura, diterum quaternionibus: Validiſſimé & optimis ægroti rebus in eo quaternione, qui ab antecedente quarto numeratus ſeptimum attingit: præſertim tum ametria in vigore exiſtente: Atque tum quarti velitatio, talis namque huius motus eſt ante ſeptimum, illius index eſt, & coctionis ſigna manifeſta præbet.

Quaternionis certis periodis cõtinẽtur.

Periodus eſt tempus ſex quaternionũ.

Periodi primus atque tertius quaternio, perfecti ſunt: reliqui, imperfecti; & ex præcedenti ſumentes originem.

Periodi partes ſunt duæ.

Prima pars eſt a primo quaternione ad quartum.

Secunda eſt a quarto ad ſextum.

Prima pars in duo membra diffunditur: prima pars intra primum quaternionem: ſecunda, intra ſecundum.

Periodi ſecunda pars, duo item membra habet: prima pars eſt intra ſecundum & quartum quaternionem: ſecunda eſt intra quartum quaternionem & ſextum.

Periodorum duæ ſunt ſpecies:

Prima

Prima eſt ad diem vigeſimum.

Secunda eſt a vigeſima ad quadrageſimam.

Prima periodo mota natura quaternionibus, acutiſſimé ſtimulatur: idque dupliciter.

Peracuté: vel Remiſſius.

Peracuté dupliciter: Exquiſité, vel haud ita.

Exquiſité intra primum quaternionẽ.

Haud exquiſité intra ſecundum quaternionem.

Remiſſius ſtimulata duos gradus obtinet

Primo gradu ſtimulatur inter ſecundum & quartum quaternionem.

Secundo gradu inter quartũ & ſextũ.

Primæ periodi index optimus eſt vndecimus, decimus ſeptimus, vltimo quartus.

Critici optimi ſunt: primum ſeptimus, tum decimusquartus: Vltimo vigeſimus.

Secunda periodo, lente admodum ſtimulata indicat natura.

Huius vero quaterniones ſunt: 24.27 31.34.37.40.

Huius ordinis anomalia oritur ex humoris

moris acceſſibus:& vehemētia. Atque tū naturę motus in alios dies confertur: niſi acceſſus dies cum quaternione conſpiret.

Hîc criſes fiunt difficiliores : præſertim ſi alio atque ſtati acceſſus die contingant.

Acceſſus fiunt, vel diebus paribus, vel imparibus.

Pares dies extra conſuetū naturę motum ſunt 6. (cuius hîc index quartus eſſe poterit.) 8.10.12.16.18.28.30.

Inter pares dies 18. ſaluberrimé fiunt criſes : Infæliciter autem hac ſerie. 6.8. 10.12.16.

Impares dies ſunt.3.5.9. (qui & intercalares nominantur) 13.19.21.

Ex imparibus fæliciſſimi ſunt. 9. 5. 3. Infæliciſſimus. 19. minus 13.

Hæc de Criticis.

Vniuerſalis redundantia, ex fontibus hauriatur: per initia: quo tempore melius ſeſe habet ægrotus : Copioſé, præſertim pruriente, turgenteque materia.

Attamē in raris, macilētis, valde obeſis, ætate tenella, tēperamentis, calidis & humidis,

midis, prægnantibus præsertim octauo aut nono mense tempestate digerente, vel nimium corpus densante, res temperanda.

Vniuersalis plenitudo est æquabilis: vel inæquabilis.

Æquabilis plenitudo (natura meatibus conferente) vndelibet vacuari poterit.

Inæquabilis vacuetur ex parte dissitissima ei, in quam inæquabiliter redundat.

Inæquabilis est vel mouens: vel quieta.

Mouens ipsius motus initio refrænetur.

Quieta est vel libera: vel impacta.

Libera, a parte vicina est vacuanda: atque talis vacuatio deriuatio dicitur.

Si impacta sit, eodem loci est liberāda.

Vniuersalis redundantia duplex est: plethora: vel cacochymia.

Plethora est vniuersalis redundantia sanguinis.

Plethoram (vbi ametriam committit) paribus diebus natura vacuare solet: idq; naribus, vel menstruis, vel hæmorrhoidę.

Si nares affectat, oculis splendores obuersantur: hebetescunt, lachrymantur: ru-

bent:

bent: malæ rubicundæ fiunt, & nares rubræ: hypochondria tenduntur absque dolore, spirandi difficultas premit, Caput dolor distendens, atque pulsans afficit: & iam fluxu in procinctu, narium pruritus.

Menstruis fluxuris præcedit lumborum tensio, grauitas, dolor, in mulieribus præsertim si aluus nulla signa dederit: & consueto tempore menstruo, hæc fiant.

Si loca circum anum tumuerint cum dolore, neque alia signa sese prodiderint, & certis temporibus consuetæ sint, hæmorrhoides expectandæ.

Sanguini deplendo commodissimum tempus (si optio datur) Luna in Ariete, Sagittario, Cancro, Libra, Scorpione, Aquario, Piscibus: nisi si Luna in aliquo signorum parti dominetur, vt in Ariete, Capiti: Tauro, ceruicibus: Geminis, humeris & brachiis: Cancro pectori, stomacho, costis: Leone cordi, atque dorso: Virgine ventri, atque intestinis: Libra, renibus, vmbilici regioni, atque natibus: Scorpione, pudendis: Sagittario, femoribus: Capricorno, genibus: Aqua-

rio, tibiis: Piscibus, pedibus.

A lunę coitu, ad quadrangulum, increscentibus ætate: A quadrangulo ad diametrum, mediæ ætatis hominibus: A diametro ad alterum quadrangulum, declinantibus: Ab eo quadrangulo ad coitum, senibus aptissimum tempus sanguinem mittendi. Si ignauus sit ægrotus, recreetur, frigidę aspersione, vel aromate naribus admoto. Si sanguinis recursu, deficiat, in dorsum decumbat, vel vomitus excitetur, hora vna, qui altera a sanguine misso, cibi boni succi aliquid sumat, & prompte alentis, modo morbus sinat.

Plethorę vacuationem (si morbus dat inducias) præcedat lenis alui subductio, vel clystere, vel pharmaco blando.

Plethora omnis commodissimé ex basilica vacuatur.

Plethora duplex est: { Ad Vasa, vel / Ad vires.

Si sanguis ad vasa redundet, corporis atque faciei, color rubicundior apparet: ab exercitatione, venæ admodum turgent, & arterię valdé pulsant: sudor

his

his facilé erumpit : Laſſitudo tenſiua premit, atque ægré corpus, & artus præ pondere mouentur: manus in pugnum haud facilé adducitur : reſpiratio difficillior, atque crebrior, præſertim ab exercitatione, atque ſi redundantia ſanguinis ametriam commiſerit, eiuſmodi ſigna pręceſſerunt.

Cum ſanguis ad vaſa redundat, copioſé profundi poterit, & quantum vires ferant; fortaſſe noſtratibus mediocri menſura, ab ℥.6. ad ℥. 10: Maxima, ab ℥. 12. ad 18.

Ad vires plethora eſt, vbi vires premantur. Hîc corpus, & artus ingraueſcunt, & motus pigrior euadit. Somnus grauis eſt, profundus, & interturbatus. Laborãs per inſomnia grauiter premi ſe, aut onus geſtare, aut loco moueri ſe non poſſe putat : atque hæc omnia ne venis plenis, neque diſtentis ametriam ex eiuſmodi plethora commiſſam præcedunt. In hac, ſanguinis vacuatio parcior eſto: atque dum plenitudinis metus ceſſet, ſinatur fluere.

Si ſanguis inæquabiliter redundans,

mobilis ſit, atque iam mouens: (ſecta prius baſilica) alia diſtantiſſima ſecetur: rectitudine venarum ſemper obſeruata: foramine exiguo, niſi præceps fluxus ſit, & parti nobili minetur. Tum namque ampla vena, loco finitimo ſecetur. Atque vbi ob virium imbecillitatem, partita miſſio vſui fuerit, eodem die, feſtinanter iteranda vacuatio.

Reuellit autem vena humeraria a partibus ſupra claues: Celerius in cubito; tardius in ramo inter pollicem, & indicem. Interior vena reuellit a partibus intra claues, & renes: tardius in vena inter annularem, & minimum digitum.

Vna media ex vtriſque reuellit.

Poplitis vena reuellit ex partibus ſubter renes: lentius ſecta malleoli vena.

Renes ancipites ſunt.

Atque ſanguinis reuulſio, phlebotomia ita habet.

A capite veró deriuant ſcapularum atque humerorum ſcarificatus: iniectæ cucurbitulæ; ſanguinis fluxus é naribus, arteriæ pone aures: ſectæ iugulares.

Prio-

Priores capitis partes, frontis vena deriuat: Posteriores, cucurbitulę ceruici iniectæ, atque humeris: vel incisa puppis vena.

Oculos, venæ in alterutrum angulum latæ.

Aures, vena sub aure.

Os, ea quæ sub labiis.

Fauces, quæ sub lingua.

Pulmonem, interior cubiti sinistri vena: eademque a corde deriuat.

A thorace, interior vena cubiti, lateris eiusdem.

A Iecore, interior dextera.

A liene, interior sinistra.

Ab vtero, vena poplitis.

Atque sanguinis deriuatio ita fit.

Si impactus sanguis sit, primum in pus immutatus, eodem loci vacuetur: suppurato (nisi sponte fiat) vel ferro, vel igni, vel medicamento rupto: vel diaphoretica exsucto. In pus autem mutabitur modicé, atque temperaté calidis applicatis, & humidis emplasticis: vt pulte ex farina triticea, addito butyro, atque o-

ui vitello, &c.

Sanguine in pus conuerſo ſiue ſcalprum, ſiue cauterium, ſiue pharmacum cauſticum, ei parti applicetur, quæ mollior digito cedit, magis acuminatur, & qua commodius ſanies effluat.

Si ſcalpro res tranſigenda, & pars pro libidine conuerti nequit, etiam aduerſa parte vulnus inferendum: Vulnus ſimplex aliquando ſufficit parte decliui, duplici aliquando, & trigono opus eſt.

Si cauterio vtendum, ex ſubere, mollibus corporibus conueniet: Ex metallicis, aurum eſt clementiſſimum.

Ferro, vel igni vtendo, vaſa inſignia, neruus, tendo, vinculum, vel neruoſum quid, cuiuſmodi eſt latus tendo, cauenda: nec vnquam articulus vrendus. Ergo cutis cui eiuſmodi ſubiecta ſunt, prius eſt apprehendenda, ne ſubiecta conuulnerentur.

Cúm in profundo ſanies reſederit in muſculis, fibrarum interſtitia cultello ligneo, vel digito diducenda, ne fibræ pręcidantur: Et locis quibus plurimę occurrunt

currunt arteriæ, paruo vulnere contentus ſis.

Porro partes acuti ſenſus nec ferrum, nec ignem ſuſtinēt; prǣſertim autem oculi cauteria refugiunt.

In occipitio, temporibus, & vbicunque caluaria mollior eſt, & vbi vel exitus neruorum, vel aditus vaſorum eſt, cauteria periculoſa.

Exteriore humeri parte tendo, ignem, ferrumue haud ſuſtinet.

In cranii fracturis, vbi modiolis, cycliſcis, terebellis via puri fit: a ſuturis, neruorum radicibus, molliori oſſe, ferrum declinandum.

Vbi ad colli latera apperiendum: a carotide arteria, vena ſphagitide, neruo vocali abſtinendum.

In empyicis, & deploratis pleuriticis, ſcalprum, vel cauterium, inferiore parte meſopleuri collocandum.

In extremis ilibus, tendines, atque vaſorum coitus cauendi: item quod in podice neruaceum, & partes genitales: Imprimis autem nerui (maximé qui ſub natibus) ne nudati frigore vio-

lenter prouidendum.

Rectum autem, transuersum, vel obliquum, an vulnus esse debeat, partis figura, flexus, rugę, fibræ, indicant.

In collo, qua parte progrediuntur vena, arteria, neruus, rectum magis quám aduersum adigatur: alioqui melius transuersum.

In fronte é rugis transuersum sit, nec ita profundum.

In inguinibus, é flexu transuerso ducitur, duplex interim, angustũ, & in myrti folium oblongum.

In ventre, nisi prohibeant flexus secundum fibras musculorum, vt etiam in reliquis.

Atque si vel ferro, vel igni opus est; ita res transigenda.

Sin veró patiens mollis vtrumque refugiat, caustico, vel septico pharmaco res expedienda: a quibus minus doloris percipitur, si pars ante laxante remedio foueatur. Ab eis autem applicatis continuo folium ex lenientibus superponendum, vel splenium epicerastico illitum.

Sin

Sin veró dolor ingens ex pharmaco oriatur, ſtatim eodem reuulſo, dolor leniendus, & mitius agendum.

Ruptoria autem eadem quantitate applicentur, qua vulneris magnitudinem eſſe cupis.

Petantur ruptoria ex naturis ſummo exceſſu calidis, vel naturæ proprietate talibus: vt Theriaca, vrticę ſemen, é vino tritum: Caulium radices vſtæ, tritę, & axungia vetere exceptę. arſenicum mercurius ſublimatus, quibus habita ratione corporum, & vomicarum prudenter vtendum: excipiantur autem butyro, axungia, terebinthina, viſco, &c.

Hactenus Plethora: ſequitur Cacochymia.

Cacochymia eſt redundantia ex alio humore quám ex ſanguine.

Cacochymia eſt pharmaco cathartico expurganda.

In cacochymia purganda minus virium requiritur, quám in ſanguinis miſſione.

Cacochymia purgatur pharmaco, vel vomitorio: vel deiectorio. Pharmaco

vomitorio:vt ſeminibus raphani, a ʒ.iii. ad ℥.ß.puluere radicũ aſari a ʒ.ß.ad ℈.iiii. Hellebori albi fibris rapano transfixo maceratis,a ℈.i.ad ℈.ii. arboris iuglandis iulis a ʒ.ß.ad ʒ.i.&c.

Vomitoriũ eſto mellitũ & hauſtu liquoris ſatis largo ebibitũ, & calore tepidum.

Vomitorium autem imperetur materia ad ſtomachum obrepente, & ægroto ad vomendum apto. Eo perreptare ſolet humor æſtate.

Ad vomendum autem apti ſunt, quibus nec preſſum, nec anguſtum pectus, nec ceruix gracilis,aut oblonga, nec tabidi ſunt,nec aſthmatici, neque præcordiorum dolore laborant.

Vomiturus ſi ægré vomat, cibum pręſumat, & poſt cibum pharmacum vomitorium.

Poſt hauſtum pharmacum corpus agitatione atq; motu turbet: & vbi nauſea vrget,prono ſe ſitu collocet, firmato capite,& ventriculo manu circũacta: & vomitorii impetu ſedato,aceto odorato, vel ſuaueolente grato recreetur.

E iecore,aut liene curſus in aluum,vo-

mitione reuellitur.

Atque vomitus ita instituatur.

Purgando autem humor noxius, nunquam in affectam ſedem eſt deriuandus.

Circa ventrem imum extenuatis, macilentis, acuto ſenſu prędictis, vehementer purgationes cauendæ.

Purgandus, loco tẽperato cõtineatur.

Pharmaco deiectorio (ſi optio datur) aptiſſimum tempus, Luna in Geminis: in Cancro: in Scorpione: in Piſcibus: Hora veró commodiſſima matutina.

Ante pharmacum, (ſi dura ſit aluus) clyſter iniiciatur molliens. Auſtrino ſtatu fęlices ſuccedunt purgationes.

Vbi incognita ſit laborantis natura, blando pharmaco ſenſim exploranda.

Cacochymia interdũ præparationem poſtulat: Ergo vbi ametria accelerare haud poſtulat: quod craſſitie impedit, incidendũ atq; tenuandum. Quod lentum tergendum: quod acre, atq; feruens mitigandum: deniq; pori, atq; meatus laxandi: circum viſcera fotus adhibendi: & corpus fluidum habendum.

Quibus deiectorio purgãdis, vẽtriculus imbe-

imbecillior, nauſeabundus exiſtit, pharmacum conſiſtentia ſolidum eſto.

Vbi pharmaco valido opus eſt, detur ieiuno:ventriculo tamen adhuc ciborum reliquiis madente.

Sin pharmacum imbecillius ſit: purum inueniat ventriculum.

Si cui conſueta eſt matutina vomitio, ea ante ſumptum pharmacum cienda.

Hauſto medicamento, vel aqua hordei, vel ſucco punici, vel vino auſtero, vel ſaccharo, reliquię, faucibus, & gulæ ſunt deiiciendę: pręſertim ſi ſapor ingratus offendat.

Corpus autem poſt ſurrectum, ſemihorę ſpatio in quiete tenendum.

Si poſt ſumptum pharmacum, inexpugnabilis ſomnus ſit, vtile foret medicamento indormire: cum autem purgare cęperit, dum compleuerit eſt vigilandum.

Cùm prorſus é ventriculo exierit, vt nullus eius nec odor, nec ſapor, nec ructus, aut nauſea, aut eroſio ſubſit, cibus offerri poterit: excidit autem ventriculo quatuor poſt horis; Cibus veró offerendus

dus esto sorbitio detergens. Vomitionem deiectio reuellit.

Cacochymia est vel simplex: vel composita.

Simplex est, cúm vnus aliquis humor pręter sanguinem redundat.

Cacochymia simplex, est vel ex calido humore vel frigido. Calido ex bile.

Bilis redundantis signa sunt: faciei, oculorum, atque totius corporis color pallidus, flauus, aut citrinus, & ictericus, Vrina flammea, acris, & pauci sedimenti: vigiliæ, vel somni leues.

Bilem natura solet imparibus diebus excernere.

Bilis, si acris sit, ante purgationẽ, epicerasticis est mitiganda. Purganda autẽ colaphygis: vt ex naturalibus, rabarbaro per se a ʒ.i.ß. ad ʒ. ii. diluto, ad ʒ. iii. Dachrydio a granis 5. ad ℈.ii. Cassia a ℥.ß. ad ℥.i.ß. Manna ab ℥.i. ad ℥.iii. Oxyphænice, ab ℥.i. ad ℥.iii. vel iiii. Aloe, a ʒ.i. ad ʒ.ii. Ex artificialib. Syrupo rosaceo, ab ℥.ii. ad ℥. 4. Diapruno simplici, ab ℥.i. ad ℥.i.ß. Cõposito a ʒ.iii. ad ʒ.v. vel vi. Electuario de succo rosarum a ʒ.ii. ad ʒ.v. Pilullis Asaieret,

eret, & de Fumaria, a ℈.ii. ad ʒ.i.ß.

Atque ita bilis expurganda.

Frigidi humores interdum ſunt incidendi, attenuandi, detergendi antequam expurgentur.

Frigidos humores paribus diebus natura ſolet excernere, & ſi ſuperent ſecundam periodum, fere abſceſſibus ſeſe exonerare.

Frigidi humores ſunt vel Pituita, vel Melancholia.

Pituitæ redundantis ſigna ſunt:

Faciei atque corporis color albicans, interdũ liuidus ac plumbeus, moles corporis ampla, & obeſa, mollis, contactu frigida: Vrina pallida, alba, nunc tenuis, nunc craſſa cum multo ſedimento. Somnus profundus. Atque hęc omnia pariter aquoſi humoris ſigna eſſe poterunt.

Pituita phlegmaphygis eſt expellenda: vt ex naturalibus Agarico trito a ʒ.i. ad ʒ.ii. infuſo: a ʒ.ii. ad ʒ.iiii. vel. v. Colocynthide a ℈.ß. ad ℈.ii. Turbit, a ʒ.i. ad ʒ. i.ß.

i.ß. Lathyride, a granis 4. ad 7. vel 8. Euphorbio annotino, a granis 6. ad 12. Tithymallorum foliis torrefactis, a ℈.ii. ad ʒ.i.

Ex artificialibus, hiera pichra Galleni putata, a ʒ.iii. ad ʒ.v. electuarii forma: in puluere autem a ʒ.ii. ad ℥.ß. Hiera Archigenis, a ʒ.i. ad ʒ.ii. Pilullis mastichinis, de terbith, stomachicis, &c. a ʒ.i. ad ʒ.i.ß.

Atque pituita ita expurganda, sequitur Melancholia.

Huius redundantis signa sunt: faciei, atque totius corporis color fuscus, obscurus aut nigricans: interdum vniuersus, & æquabilis, interdum, maculis quibusdam inustis. Vrina tenuis, alba: atq; si quid melancholiæ excernitur, crassa, atque atra, liuida, aut virescens. Somnus turbulentus, & horrendis insomniis turbatus.

Melancholia maiorem incisionem, quám pituita postulat, & melanophygis est exigenda: vt ex Natura æditis: Helleboro nigro a ℈.ii. ad ʒ.i. Sena in

in puluere, ʒ.i. decocto, ℥.ß. vel ʒ. v. Polypodio, a ʒ.ii. ad ʒ.vi. maceratis, decoctis, & expressis. Epithimo, a ʒ.ii. ad ℥.ß. vel ʒ.vi. Lapide armenio loto ʒ.i. vel ʒ.ii. non loto a ʒ.ß. ad ʒ.i.ß. Lapide Cyaneo, paulo minore quantitate. Ex Artificialibus, Diasenna Nicolai, ab ℥.ß. ad ʒ.vi. &c.

Hactenus simplex Cacochymia, sequitur composita.

Composita Cacochymia est, cum varii humores redundant: atque tum signa æduntur composita.

Composita cacochymia potissimum artificialia postulat.

Composita duplex est: vel cum aliqui humores: vel cum omnes redundant.

Cum aliqui tantum redundant: fit redundantia ex bile, cum pituita, vel bile cum melancholia, vel pituita cum melancholia.

Bilis cum pituita, redundans, vacuanda Diaphænicone, Indo maiore: Benedicta. a ʒ.iii. ad ʒ.v. Diaenico ab ℥.ß. ad ʒ. vi. pilullis aggregatiuis, maioribus, sine

quibus,

quibus, Cocciis, a ℈.ii.ad ʒ.i.

Bilis, cum melancholia redundans, expurganda electuario de psyllio, a ʒ.vi. ad ʒ.10. &c.

Pituita cum melancholia, Diasenna Rasis ab ℥.ß.ad ʒ.vi.Pilullis indis: Haly a ℈.ii,ad ʒ.i. vel ʒ.i.ß.

Vbi omnes humores redundant, pharmaco catholico opus est: vt catholicone ipso, ab ℥.i.ad ℥.i.ß. Cõfectione Hamech ab ℥.ß.ad ʒ.6. Hiera Logadiõ, a ʒ.i.ad ʒ.ii.

Plenitudo autem cacochymica, si inæquabilis sit, primum reuellenda purgatione (si mobilis ea sit) & astringentibus repellenda.

Excipe cum venenatum quid sit, vel si in adenes, aut emunctoria fluxus fiat: vel cum metus sit regurgitationis in partem nobilem: tum namque foras rapienda.

Sin quieta sit, atque libera, vicinus locus sumatur, præmissa vniuersali purgatione.

Sin impacta sit (quod crassæ pituitæ, & melancholiæ proprium est) locus scarificandus, cucurbitulæque

D affli-

affligendæ, & hirudines applicandæ: Vel pharmaco digerente, atque discutiente res transigenda.

Hactenus redundantia; vel Plethorica vel Cacochymica: sequitur vtriusque (& Plethoræ, & Cacochymiæ) particeps.

Redundantia vtriusque particeps signa edit vtrique propria: atque tam phlebotomiam, quàm purgationem postulat: semper a phlebotomia initio vacuationis sumpto: atque quo sanguis impurior, eo sanguinis vacuatio parcior esto, si humor rodens, & acris, ventriculum infestet: hic prius expurgandus, atque tum sanguis mittendus.

Biliosam plethoram imparibus diebus Natura mouet.

Biliosa, ex dextra hauriatur: atque tutissimé vena secta tollitur, & sectionem exilem postulat.

Pituitosam plenitudinem, & melancholicam, paribus natura mouet: & nisi bilis mistæ quid habeant vel multitudine, & copia, valde lacessant, reliquiæ abscessibus purgantur.

Me-

Melancholica plethora, ſecundum biliosſam tutiſſimé vena ſecta tollitur & amplam ſectionem poſtulat. Pituitoſa veró minimé tuto tollitur, atque parcam admodum vacuationem admittit.

Plethora cacochymica laborantibus (quoniam feré vires his infirmæ ſint) phlebotomia ex modicis interuallis partienda, vel vinculo diſſoluto, vel vulneri digito indito, dum vires reſtaurantur: & ſi dum vacuas, vires deficiant (quod ex pulſu percipietur) & ſi quid ſuperuacui reſtet, ceſſandum. Interdum hora vna, interdum pluribus ad virium reſtaurationem opus eſt. Optimum haud vltra diem differre: atque bis die (ſi vires ſinant) mittere conuenit, potius quám in ſequẽtem differre. Sin autem vires ita infirmæ ſint, vt ſanguinis miſſionem haud omnino ferant: boni ſucci cibis reparandæ primum, ac tum vacuandum. Vbi veró iterare phlebotomiam conuenit, in rectum ſectio fiat.

Phlebotomiæ vicem ſupplere poterunt cucurbitulæ cruentæ, vel hirudines, vbi vires phlebotomiam recu-

sant.

Hactenus redundantia succorum; sequitur Excrementorum.

Excrementorum redundantia, particularis tantum est.

Hæc ex parte tantum est vacuanda.

Excrementum redundat, vel in propria sede: vel in aliena.

Est item vel vbi publicum excrementum redundat: vel priuatum.

Redundantia publici excrementi, est vel ex chylotico excremento: vel chymico.

Chyloticum excrementum est eccoproticis vacuandum: vt aloe, a ʒ.i. ad ʒ.ii. terebinthina a ʒ.ii. ad ℥.ß. maluæ, betæ, brassicæ decocto, &c. atque hæc paulo ante cibum, vel cum ipso sumi poterunt.

Redundantia chymici, est vel ex primario chymo: vel secundario.

Primarii, est seri vel bilis, vel melancholię. Serum, diureticis est secernendum: vt apio, fæniculo, petroselino ex naturalibus. Ex artificialibus, Lithonthy-

bo, vel puluere Iustini a ℈.ii.ad ʒ.ii. Oxymelite diuretico ab ℥.ii.ad ℥ iiii.

Bilis hanc detergentibus & aperientibus hepaticis est eluenda: vt gramine, intyborum generibus, asparago, lupulis, chamędry, &c.

Melancholia, splenicis deobstruentibus, vt cassutha, scolopendria, corticibus tamarisci, & radicum capparum, &c. Atque nisi tergentia hæc rem expedierint, a pharmacis catharticis auxilium est petendum.

Hactenus primarij excrementi redundantia; sequitur secundarij.

Secundaria sunt ex succis secundariis: Sunt autem vel sudores, vel insensilis perspiratio.

Sudores diaphoreticis moueantur: vt ligno sancto, radice sarsę parillæ, radice chynę, &c. ab ℥.vi. decocti, ad ℥.10. vel amplius pro viribus patientis.

Insensilis perspiratio, frictionibus

discutienda.

Hactenus redundantia excrementorum ex publica nutrimenti materia; sequitur ex priuata.

Primum Cerebri excrementa, quæ vel errhinis, vel apophlegmatismis, vel sternutatoriis, vel gargarismatis sunt expurganda.

Errhina sunt vel illinenda, vel inspiranda, vel inserenda, ex cyclamine, cucumere agresti, scãmonio, colocynthide, &c.

Apophlegmatismata ad masticandum petantur ex radice pyrethri, oxymelite macerata. Ad gargarizandum, ex decocto glycirrhizę, pyrethri, saluiæ, betonicę &c. adiecto cathartici conuenienti: vt diaphænicone, &c. Ad illinendum petantur ex aceto, sinapi, melle, &c.

Sternutatoria ex hellebori albi, vel euphorbii puluere perexigua quantitate.

Pulmonis excrementa sunt becicis elidenda, vt loch sano, depnio, loch de squilla, &c.

Ventriculi, vomitu eiicienda materia prius, vt prędictum est, pręparata: atque hîc

hîc vomitoria poterunt esse faciliora quã in cacochymia: vt raphanis ex oxymelite, a triplicis decocto, mulsæ potione, &c.

Intestinorum, clysteriis ex decocto conuenienti molliente atque detergente: adultioribus, a li.i. ad li.ii. duplo cathartico quám ore acceptum (si opus est) admisto: olei ℥.iii. vel iiii. adiectis: nisi vel vermibus intestina laborent, vel aluus nimis lubrica sit: tum namque oleo est parcendum.

Sin veró balanus satis iuuerit: fiat é melle cum sale ad duriciem cocto adiectis (si opus est) pulueribus catharticis. Esto autem palanus 4. vel 5. digitos trãsuersos longa: minimum digitum crassa.

Vteri, hystericis, clysteriis, vel pessis.

In vterinis clysteriis, & liquoris, & catharticorum dimidium tantum sumatur.

Pessarium veró esto quám balanus mole crassiore, nec non longiore.

Vesicæ excrementa sunt iniectis tergentibus eluenda.

Hactenus ratione quadam peccantia; sequuntur toto genere aliena.

Quod toto genere alienum est, id penitus corpore extirpandum: & si qualitatibus alienum sit, secundum has alterandum.

Toto genere alienum est vel liquidũ: vel solidius quid. Quod liquidum est vel flatus est: vel humor.

Flatus est calefacientibus & attenuantibus digerendus: atque si quem habeat fouentem humorem, is primum est purgandus.

Humores toto genere alieni, sunt ex aliis naturalibus corruptis: vt atra Bilis triplex ex Melancholia, pituita salsa, bile.

Bilis vitellina, prassina, æruginosa.

Pituita acida, salsa, vitrea.

Solidius quid est duplex: vel Animatum vel Inanimatum.

Animatum: vt vermes, dracunculus.

Inanimatum, vt pus, sanguinis grumus, calculi, arenulæ, tophi, materia mel, seuum pulticulam referens.

Hactenus opera praua; sequuntur temere irruentium partes.

Hæ ſi corpori inhęreant, eximantur (ſi opus eſt) inſtrumento, eadem qua ingreſſæ ſunt via; ſi fieri commodè queat, ſin minus (loci natura ferente) in aduerſum protrudantur, ſi acumine ea prædita ſint: vel arte via paretur.

Hæc de cauſis fouentibus, atque de ametria cauſis fota.

Ametria ſimplex duas obtinet ſpecies: Dyſcraticam, vel dyſdiaplaſticam.

Dyſcraſia curetur remediis contrariis qualitatibus pręditis: eiſque tantum phyſicis.

Remedia, vel vis, aduerſa dyſcraſiis adhibita, parti affectæ quam proximè liceat applicetur.

Dyſcraſia eſt vel partium aliquarum: vel omnium.

Eſt porro vel elementaris, vel venenata.

Dyſcraſiæ cauſæ.

Cauſas procatarcticas, vel primas, habet diætæ errores, vel temere irru-

 entia,

entia, eiſdem qualitatibus prędita.

Internas, vel a primis, opera vel qualitate, vel quantitate praua: (qualitate per ſe, quantitate per accidens) vel temerè irruentium reliquiæ, talibus qualitatibus præditæ.

In dyſcraſia curanda, vberius adhibeantur quæ in prophylactica ad ſanitatem ſecundum craſim flectentem dicta ſunt.

Dyſcraſia interna (ſi ventriculi temperies reluctetur) vel viſcerum aliquod, pręcipuè topicis eſt alteranda: atq; tum ſumendorum vſus mitigandus.

Dyſcraſia elementaris eſt vel { Calida. Frigida. Humida. Sicca. }

Dyſcraſia calidæ ſigna.

Corpus ſolito calidius, iuſtoque. Si vniuerſalis ſit calor, pulſus celerior, & frequentior, atque reſpiratio ſimilis; ſi particularis ſit, ſecundum illam partem corpus calidius, & rubicundius.

Causæ primæ, atque procatarcticæ dyscrasiæ calidæ.

Diętæ error calefaciens : vel temerè irruens calidum.

Ex diętæ erroribus , motus immoderatus , & labor immensus : vt exercitationes , studia , perturbationes vehementes; ira,curę,vigilię. Humorum calidorum excretiones impeditæ , vel fuliginosorum excrementorum.

Ex fomentis , aër estuans , Insolatus , vel ab exercitatione & balneis , ambiens nimis frigidum. Cibi aut potionis penuria, vel meraciora hęc atque calidiora. Atque frigidę potio ab exercitatione,vel balneo.

Antecedentes causæ & secundariæ.

Si vniuersalis dyscrasia sit , cacochymia biliosa , vel sanguinis plethorica redundantia : vel in his,qualitatum intensiones. Sin particularis sit, eædem in partibus feruentes. Porro chyloticum excrementum retentum , & inaspectabilis perspiratio cohibita,huius causæ esse poterunt.

terunt.

Temere irruentia sunt vstiones, vel rei irruentis particulæ feruidę adhuc corpori inhęrentes.

Remedium.

Causæ ordine amoueantur. Bilis purgetur (quo motu maximé fertur) vomitu, vel secessu. Sin autem opera qualitate acrimoniam, vel feruorem nactæ sint, hęc eadem refrigerantibus sunt temperanda.

Ametria calida est cauté alteranda: pręsertim vbi pars publica, & ex publicis princeps aliqua laborat; item cum membrum natura sua frigidum sit, cautio maxima est adhibenda.

Diæta frigida esto, atque refrigerans tota, & ex liquidis, ac mollibus: vt hordeatum, viscula ex pullorum gallinaceorum carne vel similium, lactuca, portulaca, oxalyde, &c. alterata.

Somno indulgendum, nisi viscera calore laborant.

Balneum his conuenit aquæ dulcis, & ab

& ab eo vnctiones ex oleo violaceo, vel alio refrigerante si vniuersalis ametria sit. Epithemata partibus principibus Cordi, atque Hepati astringentia, Cerebro nequaquam: denique vndique si vniuersalis ametria sit, medicamenta frigida sunt applicanda: sese excessus gradibus ęquantia. Viola hordeo, cucurbita, cucumere, nymphæa, portulaca, cicuta, papauere, &c.

Ex aliquarum partium calidis dyscrasiis, quæ cordis est, Febris dicitur.

Febres inter se complicari solent.

Febris signa.

Calor molestus: pulsus crebrior, atq; celerior: vrinę coloratiores: Spiritus frequentior, atque totius corporis condolentia, nec tamen procatarctica subsistens quæ horum symptomatum causa esse poterit.

Causæ.

Ametriæ calidæ autores vehementiores

tiores, cor ipſum petentes.

Therapeia omnium febrium communis.

In omnibus febribus diæta eſto ſolito parcior, & tenuans, & ex nutrimentis concoctu facilibus.

In ipſa morbi exacerbatione, nullum alimentũ præbendum: niſi inedia, vel inſignis aliqua vacuatio ametriam intulerit: tum namque etiam ipſo morbo inuadente ægroti ſunt cibandi.

Tenuis autem nutrimenti ordo talis exiſtit: Tenuiſſimum aqua ſaccharata, ſecundum hanc amygdalogala, ptiſanæ cremor, vel ſuccus mali punici, aut ſydonii. Tum integri fructus æſtiui deuorati, hordeum decorticatum, & accuraté coctum. Quarto panis purus, piſces ſaxatiles, & ex his, qui dura carne ſunt prędití. Vltimó pulli gallinacei, & agni extrema: vinum oligophorum. Nutriendi tempus aptiſſimum, eſt febris initium, quo & plenius febricitans cibari poterit: verſus incrementum parcior cibus eſto: In ſtatu omnino nullus, niſi vires ſuccumbant; tum namque ex tenuiſſimo ſunt

sunt reparandę.

Cęterúm quacunque hora melius sese habuerit ęgrotus (quod fere mane est) cibus ei offerendus: atque vniuersus tantum esto ad vires sustentandas: & hora qua sani cibari erant assueti (modo ęgritudo permittat) sumatur.

Quo febris vehementior, eo parcius ægroti sunt cibandi, atque celeriùs: multo magis cælo digerente, & ętate puerili: si tamen vires ferant in febribus vehemẽtibus, cibus per initia omnino circumcidi poterit: a quo initio, tenuis admodum sit, sensim ad statum diminuendo.

Potus in ipso accessus vigore, esto vnus vel alter haustus satis largus.

Febricitantes in luce habendi sunt omnes, (nisi sint valdé infirmi) & quám maximo conclaui cubare debent.

Si quando vires febricitantibus deficiant, aëre frigidiore inspirato, & stillatitio aliquo analeptico recreentur.

Vbi febres inter se complicantur, & remedium complicandum: vrgentioris maxima habita ratione.

Atque hæc febrium communia sunt.

Febri-

Febrium duæ ſunt ſpecies: Schetica & Hectica.

Schetica febris eſt, quę extra ſolidas corporis partes, cauſas fouentes habet.

Scheticam pariunt cauſæ leuiores.

Schetica febris duplex eſt: vel ſpiritibus accenſis: vel humoribus.

Spiritus accenſi Ephemeram pariunt: 24. horarum febrem: quę interdum diem ſecundum attingit.

Ephemeræ ſigna.

His ſuauis adeſt calor, rara, aut nulla in vno pulſu inæqualitas, eaque admodum obſcura. Pulſus magni. Vrina haud valde abſimilis ſanorum, rufa tamen, facilé ægritudinem ferunt, nec vlla tenus vires ſuccumbunt. Vel ſudore, vel madore, vel tranſpiratu halituoſo ſolet deſinere.

Cauſæ.

Procatarcticas tantum ſolent ephemeræ habere cauſas, eas tamen (quòd ſolę ſint) tanto vehementiores. frequentius triſtitiam, curam, vigilias, laſſitudinem,

nem, cutem aſtrictã, ex frigore, vel alio quolibet diætę errore: vt ſuppreſſa excrementorum vacuatione.

Remedium.

Aër omnibus Ephæmeris, inſpiretur frigidiuſculus, corpore reliquo operimẽtis bene contecto, atque haud ſupra primum gradum refrigerationis tam pharmaceutica, quám dięteticæ hîc vſus eſto.

In Ephęmerę declinatione, antequam cibus concedatur, corpus molliter fricãdum, manibus oleo violaceo recenti, vel loto, perunctis: & niſi inanitio febrem intulerit, & corpus calidum atque ſiccum naturâ ſit, prorſus abſtinere ſatius foret: vtque poſtero die, cum tempus acceſſionis ita tranſiit, vt nil mouerit, cibus dari poterit. Sin autem ex alto calor venerit, & grauitas vel capitis, vel præcordiorum ſequuta eſt, quia febris humoralis timeri poteſt, expectandus dies tertius: atque vbi acceſſionis tempus præterierit, (quia adhuc timor ſupereſſe queat febris humoralis) cibus exiguus dandus: atque die quarto (ſi corpus integrum ſit) cum fidu-

cia dari poterit.

In Ephęmerarum ſtatu, largus potus eſſe poterit vini oligophori.

Hîc Ephæmerarum varietas ex cauſarum procatarcticarum vbertate diſtinguitur.

Si fames, vigilia, coitus nimius, vel alia quælibet inanitio febrem intulerit: his pallet facies, & oculi caui fiunt, propriè autem quibus vigilia intulerit, facies ſubtumida exiſtit, & vix oculorum palpebras attollunt, humore quodam imbutas. Atque omnes, vigiliis, curis, cogitationibus febricitantes, pulſuum magnitudine deſtituuntur: & qui ex triſtitia febricitant, his acrimonia potius quám abundantia caloris percipitur.

Remedium.

Statim ipſo acceſſu, ægroti ſunt cibandi: maximè quibus corporis temperies, ad calidum, atque ſiccum vergit: aliter abſtinere prȩſtat: & vbi acceſſio remiſerit, in balneum continuo ſunt perducendi, & tepente olęo largiſſimè perfundi

di debent: tum molli manu fricari: atque diutissimé in calidi solii aqua morari: & frequentius lauari. Nisi caput dolet, his vinum vtile.

Qui ex labore ac lassitudine, febricitant, cutem habent sicciorem.

Remedium.

Hii sunt multum oleo tepido manu molli fricandi. Hiis etiam conuenit satis largiter vinum bibere pro ratione virium, ætatis, consuetudinis.

Qui ex cute astricta febricitāt, cutem densam obtinent: & primum tangenti, mitior percipitur calor; post acrior: absq; vrinis rufis, absque mole corporis concidente, vel oculis cauis, aut aridis: neque pulsus hic minores.

Remedium.

Frictio rarefaciens, a balneo aquæ dulcis temperato adhibeatur: & nisi supra modum refrigerati sint, & corpore pleno: Vinum his conuenit. Sin ex frigore oriatur, & pariter accesserit capitis grauedo, & distillatio; lotiones,

& balnea ſub finem tantum fiant, his prius concoctis.

Qui ex æſtu febricitant, (quod ex pręgreſſo errore percipitur) quam primum in balneum aquę dulcis ducendi, & multum lauandi, atq; poſt, oleo violaceo vngendi, & magis lauandi, quám vngendi, & frequentius: Et caput perfundendum oleo omphacino ſine ſale, vel roſaceo, violaceo vehementer refrigeratis, & capiti ſuperfuſis.

Si cui ex ira contigerit febris: primum ea ſedetur: tum in febris declinatione, balneum, vnctio, frictio, ex oleo violaceo, nenupharino, &c.

Hactenus febris Ephæmera; ſequuntur humorales.

Humoralis febris eſt, ex calore humores primum inuadente, atq; per eos cordi ametriam procreante.

Signa.

Hę calidiores ſunt Ephæmeris omnes: atque dierum plurium: pulſus item ex ſyſtole celeri ſunt hîc inæquales.

Cauſę

Causa.

Causas habent humorales, pręter procatarcticas, & primas, succorum item vitia, fouentes internas, & a primis.

Humoralium commune.

Humoralibus initio, phlebotomia cõuenit (si vires ferant) aluo prius (morbo inducias dante) clystere soluta, eoque horis duabus ante sanguinis missionem iniecto.

Sin autem morbus festinationem postulat, sanguis, vel præterito clystere mittatur.

In humoralibus, vbi status morbi adest, vel imminet, (quod ex symptomatum incremento percipitur) nil vacuationum moliendum. Si quid tamen humoris expurgandi publicis viis obsistat, præparatus prius, omni morbi tempore, deiici poterit.

Humoralis febris est vel sanguinea, vel biliosa. Sanguinea est, in qua sanguis accenditur: atque Synochus dicitur.

Synochus vnicam accessionem habet.

Signa Synochi.

Vrinæ rubicundæ, craſſæ : pulſus magnus, vehemens, plenus, nec mollis, nec durus, celer, frequens. Caput dolet, fauces rubent, venæ ex tenſione laborant : corpus madet : fatuitas linguæ imponit, vel dulcedo. Æger intumeſcere ſe putat, & ægré ſpirat.

Cauſa.

Sanguis redundans, iuſtoque calidior.

Remedium.

Quantum vires ferant, tantum hîc ſanguinis vacuandum: etiam ſi prius ſpõte fluxerit, niſi morbum extinxerit, vel ſaltem diminuerit.

Si natura ſponte ſua mouerit, quod hîc paribus diebus facere ſolet, eius motui ſuccurrendum, ſiue ab hæmorrhoide, ſiue a nare, ſiue ab vtero, nec niſi, nimius fuerit fluxus obſiſtendum.

Epithemata refrigerantia, in ſtatu tantum, idq; concoctionis ſignis apparentibus,

bus, vſurpanda.

Cúm euidentes concoctionis notæ apparuerint, nec principem partem inflammatio occupet, nec tumor œdematodes, aut ſchirrhus, nec partium internarum imbecillitas vlla, aquam frigidam largiter & audacter propinato: præcipuè ſi ægrotus frigidę ſit aſſuetus.

Synochi febres tonos obtinent.

Tonus eſt Synochi febris certa affligendi ratio.

Tonus eſt duplex; vel Homotonos; vel Ditonos.

Homotonos eſt cúm æquabiliter affligit: eo quód non minus caloris exhalat, quám generatur.

Ditonus eſt cúm inęquabiliter affligit: eo quód vel plus, vel minus exhalat.

Ditonus eſt vel Epacmaſticus: vel Paracmaſticus.

Epacmaſticus eſt qui ſemper inualeſcendo inæquabiliter affligit: cúm plus generatur, quám exhalat.

Paracmaſticus eſt qui continuo decreſcendo inæquabiliter affligit, eo quód

minus generatur quam exhalent.

Synochus est, vel mitior: vel vehementior.

Mitior est, cum sanguinis pars tenuior accenditur: & Ephæmera extensa dicitur.

Ephęmera extensa, non raro ante diem quintum iudicatur.

Signa.

Oritur potissimé vere, & Autumno, adolescentibus sanguine multo refertis.

Vrinæ sunt similes Ephæmeris, & ægroti inflationem percipiunt: hîc pulsus inęqualitas est obscura.

Remedium.

Diętę erroribus cessantibus, intra primum triduum, ad lypothimiam sanguis mittatur: in qua tamen lypothymia, ægrotus audit, videt, astantes agnoscit, &c.

Cum optio datur, hora matutina (duabus horis a phlebotomia) cibetur ægrotus, cibis frigidis & humidis.

Nisi sanguinis missio febrem extinxerit, aqua frigida largissimé hauriatur: quod si

ſi quid diſſuadeat, frigidus aliquis ſyrupus, vt acetoſus, vel violaceus aqua frigida dilutus propinetur.

Parcendum hîc ſomno: niſi vbi ſanguis primum miſſus fuerit: atq; tum (duabus a phlebotomia horis) ſomno indulgere poterit ęgrotus.

Hactenus Ephæmera extenſa, ſiue ſynochus mitior; ſequitur vehementior.

Synochus vehementior eſt, cúm ſanguinis tota maſſa ferueat.

Signa.

Cruditatis nota hic adeſt in pulſu, vt inęquabilitas manifeſtior. Et in vrinis quæ hic rubræ, turbidæque exiſtunt. Expiratio quám inſpiratio hîc inſignior: lingua tandem aſperior nigricat: & non nihil amaricat: Capitis dolor vehemens, & continuus vrgere ſolet.

Hîc toni ſunt euidentiores: & ex tonis, paracmaſtica haud vacat periculo: mox conſiſtens.

Periculoſæ ſigna ſunt inquieté fatigari, dyſpnęa multum infeſtari: ventrem

inflari atque rugire: pustulas nigras, atque liuidas apparere: in voluntarias lachrymas perfundere: a somno laborem sentire; atque etiam aëre ambiente frigido, admodum vri.

Causa.

Sanguis multus, calidior: atque vehementiore paracmastica accensus.

Remedium.

Hîc sanguinis minus quám in pręcedente vacuandum: & tantum citra lipothymiam est consistendum.

Potest in hac & quarto, & septimo, etiam post septimum sanguis mitti.

Si sanguis valde calens sit, (materia copiosa ac furente) leuis purgatio vel clyster purgans ex vsu erunt. Sumatur autem pharmacum colaphygum diluculo post phlebotomiam. Post veró & phlebotomiam & pharmacum, humectanti, atque refrigerante, & diætæ & medicationi incumbendum, dum dies decimusquartus aduenerit: atque tum (mor-

(morbo a natura victo) sensim pleniore victu ægrotus, reficiatur, eo tamen solito humidiore, frigidioreque.

Hactenus febris humoralis sanguinea; sequitur biliosa.

Biliosa febris est ex accensa bile procreata.

Signa.

Pulsus quám in prædictis magis inæquales, & systole multo citatior. Calor mordax & acris, Vrinæ valde crudæ.

Causæ.

Biliosa febris habet tam procatarcticas causas, quám internam fouentem cacochymiam. Succedit item ab Ephæmera quæ ad integritatem haud desierit.

Biliosa febris periodos obtinet.

Periodus est febrilis accessus reciprocatio.

Periodus est vel stata, ac typica: vel vaga.

Typi-

Typica est, quæ certas, & ordinatas habet reciprocationes.

Vaga periodus, incertas habet.

Stata periodus est vel celer: vel tarda.

Celer est, quæ quotidie affligit: ex nouæ materiæ generandę facilitate.

Tarda est, quæ extra quotidianam est: ex materi æ generandæ difficultate.

Tarda est vel Tertiana: vel Quartana.

Tertiana est, quæ tertio die reciprocatur.

Quartana est, quę quarto reciprocatur: & huius materia difficillimé regeneratur.

Est porró febrium periodus duplex: vel Remissionis: vel Intermissionis.

Vbi periodus remittit, quam integerrimo cibus offerendus.

Remittentes periodi sunt tantum, quibus materia est copiosa, vel crassa. Atq; hîc copiosior vacuatio est molienda: & victus tenuior imperandus.

Intermittentes periodi sunt ex materia parciore, nec non tenuiore. Hîc vacuandum parcius, & ipsa quiete, tanto ante accessionem tempore, vt ante ipsam com-

compleri queat.

Intermittentibus periodis, antequam ex toto integer ſit ęgrotus cibus offerendus: atque is copioſior quàm in remittentibus. Atque in his ſi tardet acceſſus longe ab exacerbatione, .i.ſex vel 8. horis póſt, cibus offerēdus: quibus horis ęgroto vigilandum: ſumpto autem cibo dormire permittendus.

In intermittentium inuaſionibus, vomitiones vtiliter mouentur.

Intermittentes periodi, paroxyſmum habent frigidum in primo inſultu.

Hæc de Periodis.

Bilioſæ febres inter ſe complicantur: interdum vna pluribus: atque tum acceſſiones haud pares ſunt: Sed quæ diebus morbo congruentibus accidunt, vehementiores ſunt: Cæteræ remiſſiores. Atque ſi ambæ intermittant, nulla quies ægroto accidit.

Per initia febrium bilioſarum, rhabarbarum, & aſtringentia, pharmaca ſunt vitanda.

Bilioſa febris eſt vel ex bile flaua: vel atra.

Ex

Ex bile flava est, cúm hæc febrem accendit.

Causam habet cacochymiam biliosã.

Hæc colaphygo ducenda.

Febris biliosa flaua est, vel cúm bilis sese materiam foco præbet: vel aliam materiam accendit.

Si bilis foci materia sit, iecori imprimis est consulendum, quod potissimum hîc infirmatur.

Biliosæ vbi aliis eiusdem generis implicantur, diebus imparibus plus paroxysmos intendunt: quibus accessus fiunt.

Biliosæ hæ, si haud intermittant, sed remittant tantum, febris causos dicitur: magna vehementia vrens. In causo frigus, rigor, aut horror vbi finitura est: aliás raro.

Causonis signa.

Color acerrimus, anxietas, iactatio corporis, velut confracti: lingua arida, scabra, citrina, vel nigra, sitis inexplebilis, ἀνόρεξις: circum ventriculum, aut hepar mordicatio, dyspnœa: alui excrementa crocea: vrina tenuis valde:

& ad liuidum inclinans. Nonnunquam hinc pręcedit (quod rarum est) insignis rigor, valde pungens. Pulsus est frequens, velox, & quodammodo durus: Superueniunt vigilię, aut profundior somnus: aut vigilandi impotentia. Delirium, & ab ea interdum vera phrenitis: interdum conuulsio: & cordis agitatio maxima: fussicula, sudor leuis in fronte, & clauiculis: alibi cutis, valde arida.

Pessimum signum ęstus cui non respondet sitis: vigilię iuges, & delirium: color faciei insigniter immutatus: lentor circa dentes: vomitus, & deiectio mere biliosa: vrina valde tenuis, cruda, nigra, pauca, cum aluo astricta: vel aluus nimis lubrica pinguia excernens. Nares sanguinis guttas stillare, illachrymatio spontanea: Externis partibus non admodum calere, aut etiam frigere, nec facile pristino calori restitui: aut diebus paribus morbum exacerbari: ante septimum diem auriginem apparere: aut sudare, nihilominus febre increscente.

Causa,

Causæ.

Procatarcticę: ex diætę erroribus, quę vehementissimé calorem intenderint: imprimis potus abstinentia per magnos æstus.

Antecedens: vitellina bilis sincera, & retorrida: magis in causo, minus vbi tertiana continua (quæ ab hac causo gradu deficit) affligit.

Remedium.

Ægroti quoad fieri potest, quietem agant.

Victus esto liquidissimus: vt viscula ex pullo alterata lactuca, oxalide, plantagine, &c. Pruna acidodulcia. Potio larga.

Hîc sanguis mox ab initio, citra moram mittatur, etiam (prius iniecto clystere) die eodem quo primum inuadit.

Sanguis mittatur ad euentilationem tantum: & longe citra lipothymiam ad ℥.iiii. vel li.ß. Si quid sanguinis missionem dissuadeat, cucurbitulę cum scarificatione applicandæ: vel hirudines affigendæ.

Die

Die ſecundo, leni cholaphygo purgandum: & ſcammomatis prorſus abſtinendum: & modo nil diſſuadeat, aquæ frigidæ potus eſto vberrimus: Si quid diſſuadeat, acidus ſyrupus de limonibus, de acetoſitate citri, &c. aqua diluendus, & propinandus, vel etiam neceſſitate vrgente haud negandus papauerinus.

Declinante morbo, & ſtatu tranſacto, epithemata vſurpentur ex ſympatheticis partibus principibus: vel potius capiti raſo, thoraci, hypochondriis, plantis pedum, pulmones recens mactatorum animalium, aut catelli vel pulli gallinarum, aut columbarum, per ſpinæ longitudinem ſectorum admoueantur: vel lanæ hapſus oleo violaceo tepente imbutus applicetur.

Die ſeptimo peracto, ſi quę morbi reliquię ſuſpectæ fuerint, purgatione ſunt deiiciendę: & diaphoreticis, atque diureticis proliciendæ.

Si tertiana continua ſit, haud tanta vis vrget morbi, nec feruor tantus: Ergo tum quarto die medicamentum purgans

F præ-

præberi poterit : & cibi hîc poterunt esse frugaliores, quám in causo, tenues tamen omnes.

In causo symptomata vehementissime affligere solent, & medicum poscere: secundum hanc, in tertiana continua.

Sunt autem hæc: imbecillitas, oppressio, tussis, lumborum dolor, cephalalgia, vigiliæ, paraphrenitis, sitis inexplebilis, linguæ ariditas, nigredo, asperitas, fissuræ, lentor dentium, linguæ, palati, cibi fastidium, bulimus, lipothymia, syncope, singultus, nausea, vomitus, alui fluxus, aluus astricta, aurigo, sudor.

Ad imbecillitatem.

Hæc aëre frigido, & puro recreetur: & aceti rosacei odore.

Ad oppressionem, & hypochondriorum tensionem.

Sedantur hæc citato vomitu, vel purgante medicamento, clystere, potius quám potione, si ex materia copia sit: Sin

Sin vero nimio calore oppressio fiat, aër refrigeretur, & halitu, haud naribus inspiretur: ad cordis regionem epithemata frigida applicentur : vel potius olea refrigerantia, nenupharinum, violaceum, papauerinum, &c.

Ad tussim.

Hypoglottides sub lingua teneantur, ex leniente, ac refrigerante materia, vt ex glycyrrhiza, gumi tragacantha, seminibus frigidis maioribus, &c.

Ad lumborum dolorem.

Lumborum dolor refrigerante linimẽto est placandus, vt refrigerante galeni, cum succis frigidis.

Ad Cephalalgiam: hac frontem & tempora occupare solet.

Omnis motus & corporis & animi vitetur: lux & strepitus. Vnctiones frigidę, atq; humidę vt populeon, &c. adhibeantur: & embrocha atque frontalia, ex frigida, humidaque materia vsurpentur:

Et cucurbitulæ cum multa flamma ad homaplatas, aut ceruicis radices affigendæ; & frictiones partium extremarum curandę, & eisdem vincula dolorifica iniicienda.

Ad vigilias.

Vigilantibus tenebræ inducendæ, & alta quies, atq; altum silentium imperandum: nisi aquę murmure, vel musica leni, vnico sensu occupato, communem consopire consilium sit. Frigida odorandum, & eadem capiti, atque temporibus capiti applicanda. Si opus est a proprietate hypnotica sumenda ex syrupo papauerino, nenupharino, de portulaco, &c. vel medicamentum diacodion quantitate dimidii cochlearis ore teneatur & exsputum post, recens sumatur dum somnus obrepat, atq; tum qui vltimo sumitur, in ventrem illabi sinendum, vel theriaca duorum mensium quod ℥i. clysteri indi poterit, & postea subiici. Porro, in partium principum emunctoriis, vnctiones refrigerantes applicentur, & ad vasa maiora: item his ipsis irrigationes,

nes,& epithemata adhibenda.

Ad Paraphrenitim.

Hîc initio, refrigerantia, & aſtringentia applicentur: oxyrhodyno miſto, &c. Et ab his (malo procedente) capiti raſo, recens mactata animalcula applicentur, & frictiones manuum, ac pedum, & ligaturæ dolorificę adhibeantur, & continuus aquæ frigidæ odoratus eſto.

Ad ſitim inexplebilem.

Per nares ægrotus exſpiret ore clauſo: ſomno, & ſilentio indulgeat, (niſi quid grauius ſomnum diſſuadeat) & ſyrupus aliquis acetoſus aqua frigida dilutus propinetur: vel humectans, atque refrigerans: vt de portulaca, de cucurbita, &c.

Sin autem ſitis mendoſa tantum ſit, ex pulmone æſtuante frigidiſſimus aër inſpiretur: & aqua frigida ſubinde ore teneatur, & cum incaluęrit, mutetur: vel ceraſa ſicca, acidula ore mandentur: & ſaccharum chryſtallinum ore contineatur.

Nisi hac arte sitis restinguatur, post duas horas, potus satis largus, & bene refrigeratus haustu magno propinetur.

Ad linguæ, palati, dentiumq; ariditatem, nigredinem, asperitatem, fissuras, &c.

Liniantur hæc lento, humectante, refrigerante, atque detergente aliquo: vt hordei mundati decocto, cornis prunorum dulcium, cucurbitæ, cum saccharo chrystallino, penidiis, & succo glycyrrhizæ ad eclegmatis consistentiam.

Lingua decocto hordei frequenter tergeatur, & asperiore linteo, vel cochleari, diligenter fricetur.

Si fissuræ molestæ sint, glutinentur seminibus cydoniorum cum gumi arabico, tragacantha, ichthyocolla &c. horũ mucilaginibus decocto præcedente maceratis, & dissolutis.

Porró gutturi, foris, olea humectantia, & refrigerantia, leniter gutturi infricanda: vt violaceum, nenupharinum &c.

Si

Si œſophagum lentor occupet, præmiſſo gargariſmate, ex attenuantibus, & abſtergentibus: vt glycyrrhiza, iride, hordeo integro, hyſſopo, &c. bolis craſſioribus deuoratis abradatur: vel potione tergente affatim diglutita abſtergeatur: vt decocto hordei cum ſaccharo, & aceto pauco, vel ſyrupo acetoſo, &c.

Ad cibi faſtidium.

Acidi intinctus apparentur: & aqua frigida potetur cum tantillo aceti: & malum citoneum, vel granatum acidulum edatur. Porró, varii cibi, minimé pingues aut prædulces, apponantur, & aceto roſaceo, omphacio, oxalidis, vel granatorum ſucco condiantur. Præterea faſtidientibus cappares conueniunt, ſalſamenta, oxypora ex lactuca, oxalide, cichorio cum aceto, atque oleo parciſſimo.

Cibus parcé, & raris interuallis ſumatur. Atque niſi hac arte cibi faſtidium pelli poterit, (deterſis prius inteſtinis) clyſteres nutrientes infundantur:

tur: quantitate parca, ad vires, & corporis molem, bis, vel ter quotidie, horis pastui dicatis.

Ad Bulimum.

Alimentum valde tenuium partium hîc esto: & frequenter acetum, pulegiũ, mala, pira, & similes fructus olfiant, & cætera nidore bono plena: vt panis calidus, suillæ carnes assæ & panis vino intinctus sumendus, vinum ipsum: oua sorbilia.

Ad lipothymiam, & syncopen.

Alimenta omnia sint substantiæ tenuissimę, & quæ celerrimé vires reficiant: vt panis assus, & vino generoso maceratus, multo saccharo, & vino generoso conditus, oua sorbilia: pullorum gallinaceorum testes: gallinę, aut capi iuuenis decoctum expressum: panis calentis odor frequentissimé ore, & naribus excipiendus. Vinum esto oligophorum.

Corpus oleo rosaceo, myrtino, melino Masticihino &c. vngendum, subucula rosacea, santalis, camphora, macerata, & post

post siccata, inducenda.

Sin autem syncope præhenderit, vinum fuluum, subausterum, & vetus propinandum: & frictiones extremorum adhibendę.

Ad singultum.

Vomitus citetur: & pharmacum cholaphygum propinetur: & ab eo, cremor ptisanæ, vel amygdalogala, lac caprinũ, vel asininum recens mulctum sumatur. Sin vero æstus vehemens vrgeat, quatuor seminum frigidorum maiorum emulsio ex vsu erit: nec non theriaca recens, vel philonium Romanum prębenda. Cucurbitula cum multa flamma ad regionẽ ventriculi applicanda: Vincula artubus iniicienda, & frictiones dolorificæ vsurpandæ.

Ad nauseam, ac vomitum.

In nausea si quid humoris inesse suspicio fuerit, ipse vomitu est quám primum eiiciendus.

Si vomitus nimium lacessat, somnus concilietur, & quies: & acetum rosaceũ,

vel aliud quid odore gratum naribus admoueatur: atque vomitum ſtimulantis materia clyſteriis, & artuum ligationibus reuellatur. pedes, & manus in calidã aquam immittantur, & cucurbitulæ ventris regionem ſuſpendant, quo tempore cibus laboranti offeratur.

Quod ſi nec ita vomitus ſedetur: ventriculus pharmaco conſtringente eſt purgandus: vt diacydonio laxatiuo, admiſtis myrobalanis emblicis, vel citrinis. Poſt huius purgatorii vſum, etiam iam operante medicamento, aliud cydonium aſtringens ſumatur: additis cornis, & prunis ſylueſtribus: vel alio aſtringente aliquo.

Aër eſto frigidus, & ſiccus: cibi ſiccantes, & aſtringentes, vt ex amylo, oriza, &c. Lac chalybeatum, & ex eo polenta cum hordei torrefacti farina. Omnes carnes ſucco malorum granatorum, limonum, aranciorum, &c. condiantur. Vinum eſto antiquum, ſubauſterum, aqua chalybeata dilutum. Potus frugalis eſto: cibus exiguus, & ea interuallis ſumptus, actu vel frigidus, vel calidiſſimus.

Poſt

Post alios cibos, edantur astringentia: vt cydonium coctum, &c.

Ad alui fluxum.

Humoris acrimonia prius epicerasticis syrupis est mitiganda: vt violaceo, hordei decocto, lacte amygdalino, item clysteriis epicerasticis aluus est perfundenda: & post, catharticum astringens ex rhabarbari infuso est propinandum. Corpore autem purgato, diaphoreticis vtendum: & ab his astringentium vsus multus esto: vt syrupi de ribibus, de cornis, &c. conuenienti liquore diluti: & abdomen oleo cedoniorum, myrtino, mastichino, &c. astringentibus admisto aceto vngendum: si opus est, clysteres astringentes iniiciantur: & cucurbitula vmbilici regio suspendenda. Hîc, primi cibi sint astringentes: & astringentes fructus. In primis (aluo nimium profluente) somno, & quieti est indulgendum.

Ad aluum astrictam.

Aluus astricta glande irritetur, atque venter

venter oleis mollientibus foueatur. Sumantur autem iuſcula quibus multa borrago, oxalis, portulaca, atriplex, malua, incoxerint. Pruna edantur dulcia: & fructus horarii, maturi: poſt quos aqua pura bibatur. Decubitus ſupinus vitetur. Et clyſter molliens & tergens ex decocto maluarum, helxines, furfurum, admiſtis oleis refrigerantibus, vt violaceo, nenupharino, roſaceo & iniiciatur.

Ad auriginem.

Balneum ex tergente materia imperetur atque attenuante: vt, ex bryonia, enula campana, parietaria, furfure, beta, braſſica, &c. A balnei egreſſu, corpus oleo chamæmelino vngatur, vel coſtino, vel irino, &c. Et frictiones fiant frequentes, & molles. Sin vero in venis quid ſubſit humoris, nec totus in corporis habitum fuſus: id primum cholaphygo purgandum, & tum cætera peragenda.

Ad ſudorem.

Aër frigidis temperetur: & ſi opus eſt, euentiletur. Mollis culcitra, detrahenda:

&

& facies posca frequenter inspergenda: Potiones sumantur viscerũ roboratrices, vt decoctum borraginis, buglossæ cum syrupo myrtino, & santalis &c. vinũ esto astringens,& paucũ vt & potio omnis.

Sudor sinendus concrescere, nec abstergendus: & pannis aqua rosacea, cum santalis, comphora, &c. madentibus,& egelidis inuoluendum corpus: & totum (si opus est) præsertim ad cor, iecur, thoracis, atque ventris partes, oleo rosaceo, cui pulueris myrtillorum, vel santalorum aliquid admistum sit, inungatur.

Hactenus symptomata, quæ in hac febre medicum implorare solent.

Sin autem viliosa hæc intermittat, tertianam vulgo intermittentem dictam parit.

Intermittentes hæ dupliciter complicantur: vel cúm eodem die: vel diebus alternis binæ accessiones fiant. Est hæc humoralium intermittentium breuissima: septimum accessum non prętergreditur: sæpé quarto desinit. Et tertio, vel quarto die, vrinę incipiunt apparere coctę. Accessus paroxysmus longissimus

est

est 11. vel 12. horarum : frequentius 5.6.7. vel 8. horarum.

Signa tertianæ intermittentis.

Inuadit cum vehementi rigore velut acri quadam re pungente. A quo rigore, ardor excitatur acerrimus. Pulsus euadit magnus, vehemens, celer, frequens, æstuans, & omnis inęquabilitatis pręterquam febrilis expers, quę in vno pulsu deprehenditur.

Causæ.

Hæc easdem habet cum predicta causas, remissiores tamen.

Remedium.

Primo die quietis, (pro ægroti viribus) ad ventilandum corpus sanguis hauriatur ℥.vi. vel ℥. viii.

Die sequente, multo ante paroxismū, (si tardior is futurus sit) & horis pomeridianis accidat) medicamentum leuiter purgans imperetur, etiam natura sua refrigerandi viribus pollens : vt electuario de

de psyllio, dia damasceno, cum syrupo refrigerante ex hordei decocto diluto.

Si locus nullus purganti pharmaco die tertio detur, quarto imperetur.

Cęteris diebus, extra paroxismum, aluus tenerrima teneatur clysteribus refrigerantibus, humectantibus, & mollientibus. Deinceps verò, alterationi, & bilis temperationi, est prorsus studendum.

Manifestis signis concoctionis apparentibus, validiore pharmaco est purgandum: etiam astringentia admittente. Atque tum postea, balneum calidum adhibendum: videlicet eo die, qui grauissimum paroxismum sequutus est: quo & salubriter iterari potest. Deinceps veró, diureticis, & diaphoreticis sudorificis vtendum.

Eandem ægroto morbo persuncto: hepar triasantalo, vel diarrhodone Abbatis firmandum, atque recreandum est: & deinceps, (certo spacio) diæta quodam modo esto febrilis.

Hactenus febris biliosa, in qua bilis flaua materiam

teriam se foco præbet; sequuntur in quibus alios humores accendit.

Febres hæ, feré diebus paribus accessus habent. Atque vbi intermittũt, rigor hîc nullus: sed potius horror. Atque abscessibus fere, potius, quã excretionibus finiuntur.

Longiores sunt prædictis, & vltra 40. diem: atque accessus vltra duodecim horas habent.

Vbi sui generis febribus implicantur, die pari maximè intenduntur.

Signa.

Hîc quám in prædictis minor feruor: & pulsus parvus, rarior, atque tardior quám in eis.

Causa.

Cacochymia composita interna causa existit: vel per se, vel ab aliis procatarcticis mota, atque irritata.

Remedium.

In his, dięta paulo plenior quám in cęteris, esse poterit: & plenior in intermittente,

mittente, quám in remittente: & tota morbi hiſtoria, contra quám in precedentibus, cibus potu copioſior eſto: & vbique attenuans.

Porró, in his, magis humorum preparationi, quám alterationi eſt incumbendum: & attenuantia refrigerantibus ſemper miſceantur: quę in his quám in prædictis minus frigida eſſe debent.

Per initia, attenuandum, incidendum, coquendum, aperiendum vehementius: ſolutiua tamen tum leniora ſint, deinceps fortiora, vt ſcammoniata bene tamen retuſa, quę ex interuallis ſunt vſurpanda.

Materia ſi multa ſit, manifeſta ſigna concoctionis haud ſint expectanda, ſed tum per initia ſatis valide purgandum.

Signis veró concoctionis apparentibus, oxymel diureticum, ſyrupus de epithimo, oxymel ſquilliticum vſurpentur, &c.

Sanguinis hîc parum detrahendum: nec omnino ab initio, ſed præparata ma-

teria, & cum vrinæ rubentes, & crassæ apparent.

Vena secetur satis amplo foramine, die paroxismũ præcedente. Atque tum, si sanguis tenuis sit, & flauus, continuó est supprimendus. Quantitas detrahenda, haud multum ℥. iiii. excedat.

Item in hisce febribus, ab initio, ad vigorem, rebus acribus est vtendum: pipere, sinapi, diatrion piperion &c. Quarto quoquo die.

Vbi signa concoctionis manifesta apparent, balnea, & thermæ vsurpandæ, & vomitus pridie accessionis á cœna citandus: & stomachus postea, oleo absinthii est inungendus. Postridie, detur absinthii comæ decoctum: & ab illo, horis duabus ante paroxismum, ʒ.i. vel ℈.ii. veteris theriacæ porrigatur. Deinceps veró, diuretica, sudores, viscerum fotus, sedulo curandi: nec non antidota ex interuallis danda.

Atque prædicta communia sunt.

Bilis vel accendit vnum humorem: vel plures.

Vbi

Vbi vnus tantum humor accenditur, exquiſita talis dici poterit.

Signa.

Hæc ex humoris pariter accenſi ſignis, ſpectanda.

Cacochymia compoſita duorum accenſa.

Humor vnus a bile accenſus, eſt vel pituita, vel Melancholia.

Ex pituita accenſa frequentiſſimé fiunt acceſſus quotidiani: raró tertiani: quod ſi contingat, fit tertiana vulgo notha dicta.

Pituitoſæ, nocturnę feré ſunt, & hiemales.

Interdum pituitoſæ materiæ copiâ, bis die irritantur: paucitate, diebus alternis.

Qui pituitoſis febribus detinentur, humidiores habitu ſunt. Pituitoſa continua implicata tertianæ intermittenti, parit ſemitertianam. Hæc continua eſt cum horrore. Et quanquam prioris acceſſus in ſudores deſinat, non tamen

intermittit febris: ſed hos altera acceſſio excipit. Semitertiana hæc, gradus obtinet. Parua 24. horarum exiſtit: media 36. magna 48. horarum acceſſum obtinet.

Semitertiana eſt vel exquiſita: vel non exquiſita.

Exquiſita eſt, cúm ambę æquipollent. Atque in hac pugna duorum exiſtit: & excretiones febriles tertianę, retunduntur pituitoſæ febris miſtione: videlicet ex craſſo humore genitę.

Non exquiſita eſt, vbi alterutra vincit: vel bilis, vel pituita.

Si febris tertiana, biliſque vincat: tota febris fit horridior, & initio rigoris particeps.

Cito mouetur: feruidior exiſtit, & incendii plus habet: & bilis aliquid per vomitum, aut per ſedem, aut per ſudores excernitur.

Sin autem quotidiana vincat: vix horror percipitur, aut ne vix quidem. Pulſus & magis, & diutius comprimuntur: acceſſio tardius inualeſcit: ac poſt longum tempus conſiſtit: non tamen aut

ſitis

ſitis magna, aut incendium fatigant: neque bilis accenditur.

Si ambę intermittant, huic ſimilis oritur miſtio: in qua tamen intermiſſio exiſtit: & die ſecunda, horrida apparet quotidiana.

Si vitrea pituita ſit, quæ accenditur: fit febris epiala dicta.

In epialo, ab egroto continuum frigus percipitur: ab aliis calor: frigus ex fuſa materia per ſenſiles partes corporis habitus.

Acceſſionem habet epialus a 4. horis, ad 24.

Commouetur 3. item 4. die: raró vltra 20. dies extenditur. porró, quotidiana intermittens interdum tertianę emula exiſtit: ſed acceſſiones habet 12. horarum ſpatio longiores: & non raró, diem integrum perſeuerantes: aut etiam excurrentes longius.

Atque morbus nonnunquam bimeſtris, trimeſtris, etiam ſemeſtris exiſtit.

Pituitoſæ Signa.

Vrinæ albæ, ac tenues, vel craſſæ ac

turbulentę, vel rubicundę. Vomitus pituitosus: nec sitis intensa: grauitas totum corpus occupat: soporosi, atque veternosi sunt.

Pulsus rarus, laxus: facies subliuida, & peponum modo tumida.

Calor primo occursu ad manum vaporosus sentitur: sed tandem mordacitas increscit: atque admodum inęquabilis ac si per cribrum excolari videatur.

Remedium.

Hîc vacuationes vltra diem septimum differri queunt.

Iniecto prius clistere, sanguis mittatur. Tum die postero, propinetur catharticum lene, pituitam bili mistam expurgans.

Post pituita est attenuanda, & humores præparandi vsque ad morbi vigorem: syrupo byzantino, acetoso simplici, oximelite &c. Et post septimum accessionis diem, absinthii coma frequenter est propinanda.

Si pituita dulcis accendatur, minor prępararatio conuenit quám si acida: atque minor si acida, quám vitrea.

Sin

Sin autē ſine excretione inſigni, vel abſceſſu morbus inclinet, medicamentum purgans paretur aſtringentia admittens: velut rhabarbarum myrobalanos, &c, atque ab illo pharmaco; ſudores mouendi, ac vrinæ.

Si tertianam emulatur, alternis diebus ægrotus cibandus: atque intermiſſionis die, corpus leuiter exercendum. Hîc ſomnus conuenientiſſimus exiſtit: modó nil caput grauet, nec laſſitudinem inferat.

Si febris pituitoſa hæc inueterauerit, a cibo interdum vomere, vtiliſſimum fuerit.

Symptomata hic medicum poſcunt.

Ventriculi imbecillitas: ſyncope humoralis: ſopor: capitis dolor: nauſea: vomitus: alui fluxus: frigus: cibi faſtidium.

Ad ventriculi imbecillitatem.

Ventriculo præſertim in ſtatu, eſt conſulendum roborantibus, & ſiccantibus ſympatheticis: vt aromatico roſato, lætificante Galeni, &c.

Ad Syncopen.

Purgatio imperetur (prius vno, vel altero die materiæ prçparata) ex leuibus pharmacis. Materia autem præparanda incidentibus: vt mulsa, syrupo acetoso simplici, &c. Ex decocto glycyrrhizæ, hordei integri, &c.

Tertio autem die, copiosius humor est vacuandus ex rhabarbari infuso. Deinceps autem humore magis præparato, rhabarbari substantia sumi poterit.

Porró, si materia ventriculum affectat, imprimis vomitus est excitandus: & quieti, ac somno multo, talibus indulgendum: loco obscuro decumbendum: & frequentes acriusculi clysteres iniiciendi.

Ad Soporem.

Soporosi excitandi aëre calefacto, & lucido, corporis agitatione vehementiore, frictione aspera, linteis asperis, & scabro asperso sale, ligaturis dolorificis, pilorum auulsione, clangore, strepitu, odoribus ingratis, & clysteribus valde acribus, quibus benedicta, Indum maius, vel

vel trochisci Alandal adiecta sint, cum oleo rutaceo, laurino, &c. Et thymus, pulegium, origanum, & similia calefaciendi, & attenuandi viribus prædita, aceto coquenda: & naribus admouenda: & palatum acribus, vt sinapi, mithridatio, theriaca, &c. illinendum: tandem autem, sternutatoria ex pipere, helleboro albo, &c. naribus sunt inserenda. Atque capiti prius raso, pulueres cephalici, & acriores sunt inspergendi, & affricandi: vt nucis moschatæ, piperis, cardamomi, & si opus est, euphorbii, stercoris murium, &c. Postremó, (re postulante) sinapismus ex pari ficuum, ac sinapios quantitate adhibendus: a quo, ad phęnigmum ex thapsia, pane porcino, foliis lepidii, &c. est accedendum: atque ex his pustulæ excitatæ pungantur; & humor sinatur effluere: & vlcera diu aperta teneantur.

Ad capitis dolorem.

Hîc digerentia astringentibus mista sunt applicanda: vt oleum rosaceum cum chamæmelino, vel pannus, rosarum, cha-

mæmeli, anethi, ſambuci, decocto intin-ctus, poſtque expreſſus, capiti applicã-dus: atque tandem mere attenuantium v-ſus eſto: vt irrigationum ex decoctis ce-phalicis: ſaluia, betonica, libanotide, &c. & ab eis inunctiones ex oleo anethino, coſtino, & ſimilibus curentur: ſecundum eas frontale ex cephalica materia, ex fo-liis ſaluiæ, meliſſę, anthos, betonicæ, &c. Niſi his cedat remediis capitis dolor, cu-curbitulæ cum multa flamma, homopla-tis, aut ceruicis radicibus applicandę: partes extremæ fricandæ, & dolorificis vinculis conſtringendæ.

Ad nauſeam atque vomitum.

Purgandus extra paroxyſmũ humor clyſtere: & de ventriculo in aluũ prouo-candus medicamentum diaphæniconis, vel catholicum recipiente: vel eis acrio-ra, ſi vſus exigat: Atque poſt clyſteris v-ſum, ventriculus ex pilullis aloeticis pur-gandus.

Die ſequente, vini abſinthitis dimi-dius cyathus ſumendus: vel alia ventri-

culum

culum astringendo roborantia : vt syrupus de mentha, ex triplici malogranato, & cydonii succo, rosis, & menthæ puluere, aromatizatus.

Hîc ad coquendum ventriculi humores pituitosos, somnus, & inedia maximé conueniunt, neque hîc omittendæ frictiones, ligaturæ, & hypochondriorum per cucurbitulas suspensiones.

Præparato humore, post alias vacuationes, etiam rhabarbarum integrum commanducetur : vel in puluerem redactum syrupo rosarum laxatiuo ad opiatæ formam misceatur : vel mala cydonia, gariophyllis, aut cinnamomo transfixa, & saccharo condita, edenda : vel similiter preparatæ tenelle nuces iuglandes,

Ad alui fluxum.

Cucurbitulæ ad ventriculi regionem affigantur : & vomitus (si nil dissuadeat) sollicitetur : vel medicamentum catharticum astringens imperetur. Post autem, venter astringentibus foueatur, atq; illinatur, & astringentia cibis presumantur:

vt

vt cydonium, aromate: cinnamono, gariophyllis, conditum: vel rosarum rubrarum ita preparata conserua.

Ad frigus.

Horum plantis, aliisque partibus, lateres calefacti, aqua vitæ irrorati, & linteis inuoluti admoueantur: qui quàm primum effectum prestiterint, semouendi. Porró spina tota oleo calefaciente, aqua vitę admista, vel ipsa theriaca vetus infricanda.

Ad cibi fastidium.

Cibi fastidium precipué post morbi statum curandum. Ergo intestinis clyster ex vino albo, vel vrina pueri impubis cum multo melle despumato, multo ante cibum iniiciatur, eidem ʒ.i.ß.agarici adiecta, & varii cibi apponantur. Si haud ita succedat, clysteres nutrientes iniiciantur: detersis ante intestinis.

Hactenus febris pituitosa; sequitur Melancholica.

Melancholica feré quarto quoquo die acces-

accessiones habet: 24. horas longas, interdum breuiores.

Raró eundem bis præhendit.

Quartana stata feré pomeridianis tantum temporibus inuadit: & eo contumacior est, quo meridiei propior.

Raró continua est: Autumno solet corripere. Accidit potissimé post 35. annum: & naturis melancholicis, siue diȩta, siue consuetudine talibus.

Rigor post initia accidit & in declinatione sudores.

Desinit vrinis, crassis, aliâs albis, aliâs nigris: hȩmorrhoidibus, menstruis, vel abscessibus in crura. Initio, id est, 8. primis diebus, tenues sunt vrinæ, & aqueæ: longiore interuallo si quartana intermittat.

Producitur intermittens vltra secundam dierum criticarum periodum: in tertium, vel sextum mensem: aliquando in annum: aliquando in decimum annum.

Quartanæ Melancholicȩ æstiuȩ, sunt breuissimȩ: Autumnales quæ hyemem attingunt longissimȩ existunt. Lieni nocent

cent quartanæ.

Melancholicæ signa.

Frigus initio abest quod in altum penetrat: vt etiam ossa pertundere videatur. Calor hîc minor quám in pituitosa: & pulsus imbecillior, minor, rarior, tardior, & obscurior.

Remedium.

Melancholica materia bene attenuanda, incidenda, tergendaq; calore temperatis: ad gradum primum excessus.

Febris paroxysmo imminente, ab initio, spinæ, atque scapulæ, inungātur oleo de cucumere asinino, ex euphorbio, &c. tum postea, molli lecto ægrotum bene tectum reponito: & lateres calidos, vino tenui odorato perfusos, & raro linteo conuolutos, plantis, & volis, admoueto, & calore succenso, amoueto maturé. Victus attenuans esto: gallinarum, caponum, carnes adultiores, & verueces minores: pulli columbarum, & auiculę nemorales, &c.

Iuscula alterentur boragine, apii foliis, &

& radicibus, vel eiſdem meliſſophyli,ochymi, adiecto cichorio,oxalyde,endiuia.

Olera refrigerantia aſperſo piperis,vel zinziberis puluere retundantur.

Vuæ paſſulæ his conueniunt: & cappares ſine aceto.

Potus:vinum oligophorum per ſe: vel hydromel dilutum,ex decima mellis parte ad aquam.

Si ſuppreſſa aliqua naturalis purgatio ſit, vel ex hæmorrhoide, vel ex vtero, ea excitanda.

Intra 14. vel 20. diem ſanguis parcé mittatur ex ſaluatella ſi vires infirmę ſint: ſin minus, ex interna ſiniſtra: præmiſſo clyſtere.

Die phlebotomiam ſequente, poterit imperari purgantium aliquod leniter melanophygum:& ab eo ſeptē,vel octo dies attenuando,incidendo, detergendo, humor præparetur:Ex apozematis hyſſopi, maioranę,meliſſæ,&c. (nunquam boragine & bugloſſa omiſſis) quibus apozematis ſyrupi conuenientes addantur.

Ab hac humorū pręparatione, validius paulo

paulo est purgandum : & ab eo iterum humor preparandus per varias medicamentorum formas : opiatas, tabellas &c. percurrendo, vsque ad tertiam vel quartam hebdomadam: quo tempore (adhuc morbo persistente) per quatuor dies humore preparato, iterum purgandum: atque deinceps (morbo ad statum accedēte) clysterum solummodo vsus esto, medicamentorumque alterantium tantum, & humores preparantium. Excretione facta, vel abscessu, si vires adhuc robustæ sint, catharticum astringens, vt Hamech, vel rhabarbarum integrum exhibendum. Atque postea sudores prouocandi : & vrine : & viscera sympatheticis roboranda, diarhodone, diambra, diamoscho.

Melancholica intermittens : & huius signa.

Primum suboritur pandiculatio, oscitatio, & molesta quedam totius corporis inequalitas : tum frigoris horror minimé acris : sed velut ossa confringens : & tundens cum articulorum dissolutione. Horrorem sequitur dentium stridor maximus:

mus : interdum binas horas durans.

Cúm ad ſtatum morbus vergit, rigor leuis loco horroris ſuboritur : & horrorem huius febris ſequitur calor leuis, pulſus initio rarus, tardus : in morbi augmento velox, frequens, ſed rarior atque tardior quám in bilioſa flaua ſincera intermittente. Et in pulſu longe habet velociorem arteriam in principio, & fine motus, quám in medio. Vrinæ omnes crudæ ſunt.

Paroxyſmus tres diei naturalis partes ſæpe occupat : non raró vltra 24. horas protenditur. In exiguum ſudorem deſinit : & finito paroxyſmo, pulſus impreſſum febris veſtigium continet : rarior, tardiorque exiſtens.

Remedium.

In intermittente melancholica, liberalior cibus concedatur, quám in remittente tantum. Omnia valde humectantia, & magis quám in remittente incidentia, atque calefacientia, tam ſumpta, quám admota.

Aër calidior eſto, nec diebus inter-

miſſionis (ſi vires ferant) negotia conſueta intermittantur: & ante ipſum acceſſum, corpus vehementer exerceatur.

Cibi ſint moderati ſucci: vt panis puriſſimus, diligenter ſubactus, probe fermentatus, ſale perexiguo, vel potius ſalis loco, aniſi, aut fęniculi granis aſperſis.

Carnes: hædina, vitulina, pulli gallinacei: iuſcula elixorum, carnes aſſorum.

Æſtate conueniunt potiſſimum piſces ſaxatiles, vt cancri, & teſtudines toti, & ex hordei cremore cocti.

Ex fructibus, humidi, nec tamen frigidi: vt poma dulcia cocta, & ex ſaccharo ſumpta, pruna dulcia, caricæ pingues: paſſulæ exacinatæ, &c. Lac amygdalinum, hordeum ad tabem decoctum. Iuſculis incoquantur borrago, & ſpinachia, & mercurialis aliquid, ſi aluus eſt aſtricta, atque tempus æſtiuum ſit. Sin hyemale, mentha, maiorana, meliſſa, &c. porro diæta omnis eſto humectans atq; moderate calefaciens. Condiantur nutrimenta omnia aromate pauco, nec valde acri: vt cinnamomo, mace, nuce moſchata, croco; niſi caput diſſuadeat.

Sal-

Salſamentorum hic vſus maior quám in prædicta conuenit: ſinapios, piperis,&c.

Potus eſto vinum generoſum, clarum, dulce, dilutum aqua cocta cum aniſo, cinnamomo, fæniculo, aut cereuiſia eadẽ arte præparata.

In hac intermittente per initia (virium habita ratione) vberrimé alendum: & ſomnus longus affectandus.

Aluus libera eſto: & niſi per initia reſpondeat, clyſteres acriores vſurpentur quám poſtea.

Horrori hîc oleo ex caſtorio, vel euphorbio,&c. conſulendum, & ſudor copioſiſſimus eliciendus.

Vomat ægrotus a cibo paulo ante acceſſionem leni vomitorio, vario prius cibo ſumpto: pingui, ac oleoſo.

Si ſitiat in paroxyſmi ſtatu, potus eſto ſyrupus borraginis, violaceus, vel capillorum veneris cum decocto fæniculi, & aqua hordei: & in ipſo paroxyſmi ſtatu, conſulendum viribus aliquo reſtaurante & pariter ſitim leniente: multo magis vbi morbi ſtatus vrget.

In hac ſecetur initio baſilica, vel media ſiniſtra, & ſi niger ſanguis fluat, & craſſus: ſatis magno foramine, audacius perfundatur.

Vno, vel altero die poſt ſanguinem miſſum, purgatio melanaphyga ſatis fortis paretur: eius tamen ſiccitate, vel caſſia, vel aliquo ſyrupo humectante refracta.

Deinceps (materia prius pręparata) menſibus ſingulis, nunc hoc, nunc illo modo purgandum lenius: & ſumatur catharticum pridie acceſſionis: aut ſi acceſſus tardior fuerit, ipſo acceſſus die.

Poſtea ſtudendum coctioni, atque humorum præparationi: nunc ſyrupis, nunc tabellis, nunc opiatis: &c. omnibus magis calefacientibus, & attenuantibus, quám in continua; vt oxymelite ſquillitico, ſyrupo de radicibus, de fumaria, de epithymo: ſingulis dilutis decocto radicum capparum, tamariſci, corticis medianæ fraxini. Atque hęc omnia laxatiua fiant ex cartami medulla, ſenæ foliis, vel agarico; atque tum hauſtus vnus ſumatur quarto quoquo die paroxyſmum

mum antecedente.

Porró iuſcula pullorum alterentur herbis mollientibus, malua, mercuriali, atriplice, & aromatum aliquo.

Diebus intermiſſionis poterunt inſpergi pulueres diambræ, diamoſchi, dulcis, diagalangæ &c. omnia pondere maiore quám in continua: & quó propius ad ſtatum, eo calefacientia & attenuantia ſint remiſſiora quám in continua.

A ſtatu, viſcera fouenda, ac fotu mollienda: & manifeſtis ſignis concoctionis apparentibus, lene purgans ex aſtringente materia propinetur: & viſcera ab eo firmentur: ſudores, & vrinę moueantur.

Viſcera poſtquam quater aut quinquies fota fuerint, molliente vnguento illinantur, & incidente: vt martiato, &c. Cor imprimis hîc muniendum, & in ipſis acceſſibus epithemata ex cardiacis applicanda: & ex eadem materia ſicca, ſcutum aſſiduè extra paroxyſmum geſtandum.

In morbi ſtatu (lienis gratiâ) ſanguis

ex salua tella pro viribus, ac morbi ratione, detrahatur.

His peractis, & concoctionis signis apparentibus, balneum valde humectans, & refrigerans minus, imperetur: & ab eo corpus oleo violaceo inũgantur, vel amygdalarum dulcium.

Si satis robustus sit ægrotus, poterit ex decocti attenuantis vapore postridie accessionis, bis hebdomade, sudare, præsertim vbi morbum inclinare constiterit: quo tempore theriaca imperari queat, aliquo humectante mista.

Hactenus febres ex bile vnum humorem: sequuntur ex eadem plures accendente.

Vbi plures accenduntur, spureæ dici queunt: & ex signis plurium humorum bile accensorum deprehenduntur.

Hæ duplices sunt: vel æquabiliter mistis, atque accensis: vel inæquabiliter.

Vbi æquabiliter miscentur: æquabilis ratio habenda, & præparationis & vacu-

vacuationis humorum.

Vbi inæquabiliter: inæquabiliter redundantis ratio eſt maxima habenda.

In pituita ſiccandum magis: in Melancholia, humectandum.

Hactenus febris ex bile flaua; ſequitur ex Atra.

Ex Atra, quarto quoquo die frequentiſſimé corripit.

Signa.

Acceſſiones a leui rigore incipientes habet, eaſque Melancholica breuiores: ſed cum mordaci calore, atque ſiti vehementi.

Sunt item hac febricitantes magis iniquieti quám ex melancholica laborantes, minus tamen diuturna febris eſt.

Si ex flaua bile vſta oriatur, omnia ſunt hîc tantó acriora.

Cauſa.

Ex prægreſſis aliis febribus maximé erraticis, ac vagis oriri ſolet.

Remedium.

In hac omnia humidiſſima ſint, & frigidiuſcula tantum: Vinum ſi cõcedatur, id bene aqua dilutum eſto ad vehemẽtiorem humectationem: aceti tamen vſus hîc (quod in melancholica negandum) parcus eſſe poterit:

Somnus eſto extra paroxiſmum diuturnus.

Sanguinis plus hîc depleatur quám in melancholica: die prima dextra baſilica aperta ad ℥. iiii.. vel ℥. v. ſequenti, & ſiniſtra ſaluatella, & (ſi vires ferant) ℥. iii. vel amplius ſi opus eſt.

Si atra bilis ex ſanguine fuerit, plus deplendum quám ſi vel ex bile, vel pituita, vel melancholia exuſta oriatur.

Purgantia omnia hîc aliquatenus frigida ſunto: & bene humida, ex melanaphygo aliquo.

Incidentia haud valde calefaciant: vt oxymel ſquilliticum, cum ſyrupo violaceo temperatum, atque dilutum decoctis herbarum mollientium, & valde humectantium: borragine, bugloſſa, violis

violis &c. Vel potius iuſcula carnis ſalubris vt pulli gallinacei, veruecis iuuenis vel vitalina cum multa borragine, bugloſſa, & pauca citragine alterata, vſurpãda: atque tandem humore epiceraſticis temperato, & præparato, blande melanophygum ſingulis hebdomadis ſumatur.

Morbo tandem declinante, adhibeantur fotus, balnea, illitus, mollientia, atque attenuantia omnia, citra inſignem calorem: maximé ſecundum hepatis regionem: pręſertim ſi atra bilis ſit ſanguinea.

Hîc cor toto morbi curſu, epithematis cardiacis muniendum: & tandem, ſub finem ſudores prouocandi, & vrinæ: atque vltimó, viſcera roboranda.

Hactenus febris ſchetica: ſequitur Hectica.

Hectica febris eſt quæ in cordis ſubſtantia accenditur.

Hęc bilioſis tantum febribus complicatur. Gradus tres habet: 1. ros conflagrat, 2. gluten. 3. humidum radicale.

Signa.

Calor luculentior a cibo, alioquin æquabiliter per corpus diffusus: atque vix febricitanti ob æquabilitatem perceptus. Qui tamen ab alio percipitur acris. Manifestior tamen in volis manuũ, & plantis pedum percipitur.

Causæ.

Raró oritur nisi alio prius morbo prægresso. Interdum diariam febrem excipit frequentius ardentes, atque alias diuturnas.

Remedium.

In hectica, humidissima sunt omnia, & moderaté frigida. Aër temperatus habeatur aquæ vaporibus, vel leui flamma: & actior ignis est fugiendus.

Alimentum esto lac muliebre, asininum, caprillum, vaccinum ebutyratum, recens mulctũ: vel si muliebre sit, ex ipsa mamma suctum, ab ℥. iii, sensim augiendo, vel etiam a pluribus pro viribus ægroti, donec ad ℥. viii. peruentum sit: plus, minus, prout vires patientis ferant: atque in hac dosi, integrã mensem, consistere

ſiſtere ex vſu erit. Si forte in ventre lac aceſcat, ſacchari parum admiſceatur: ſin vritur, diluatur parum aqua, & ita ſufferueſactum propinetur. Exhibeatur autem mané, horis quatuor, vel amplius a prandio: atque ſi ex eo prandere velit, mica panis ſæpius lota immiſceatur.

Ab his poſtea (viribus ferentibus) aſtaci fluuiatiles, aqua hordei decoquantur, & apponantur eſui: item cancri marini teſta exuti, bené loti, & aqua hordei admodum elixi: ex quibus cum hordei farina, amygdalis, pineis recentibus, ſeminibus melonum, atque cucurbitæ eiſdem miſtis inter ſe, atque poſtea furno coctis, teſtudinatum fieri poterit.

Porró, his ſimiles cibi reliqui exiſtant: vt iuſcuſa pullorum alterata lactuca, portulaca, borragine, bugloſſa, &c.

Potus eſto frigidiuſculus, atque egelidus, ſomnus admodum prolixus. Et reſtaurantium deſtillatorum, colatitiorum, expreſſorum, vſus eſto frequentiſſimus.

Bal-

Balneum frequenter vſurpetur tepidum, eius vapore prius excepto, tum balneum ipſum, ſenſim aſſuefacto ægroto.

Epithemata partibus principibus accommodentur ex frigidis, humidis, ſympatheticis.

Sudor ſi quis hîc oritur, inhibendus oleis refrigerantibus, & aſtringentibus leniter inunctis: vt roſaceo, nenupharino, myrtino, &c. Omnia in ſecundo huius gradu, quã in primo, diligentius, & vberius, vſurpanda.

Symptomata medicum implorantia.

Syncope: aluus aſtricta: nimis laxa.

Syncopes mitigatio ex præcedentibus petenda. Si aluus profuſa ſit, (quod ſæpiſſime accidit in hac febre,) ſyrupus de roſis ſiccis, vel myrtinus &c. Diluatur ptiſana colata ex hordeo torrefacto, & dilutus propinetur. Et gelatina ſantalis aromatizentur: & aceto condiantur.

Sin autem aluus aſtricta ſit: clyſter refrigerans, & humectans, ex malua, violaria, lactuca, &c. additis oleis refrigerantibus,

bus, violaceo, nenupharino, &c. infundendus.

Tertius Hecticæ gradus omne remedium respuit atque signum habet faciem ab Hippocrate depictam: oculi caui, nares acutæ, collapsa tempora, frontis cutis arida, aures frigidę, atque contractę, & aurium extremitates auersæ: vngues acuti, & aduncé detorti, &c.

Hæc de cordis dyscrasia calida: atque ita de febribus omnibus: sequitur reliquarum principum dyscrasia.

Ad Capitis dyscrasiam calidam.

Signum.

Æstus cum dolore vehementi.

Remedium.

Moderata lux, alta quies. Fronti, atque temporibus (hæ namque partes in capitis calida dyscrasia laborare solent) panis ex oleo rosaceo inducendus: vel linteolum succo semperuiui, plantaginis, lactucę, portulacæ, mespillorum, &c. maceratum

tum dolenti loco applicandum, & totidem gradibus frigida per omnes meatus applicanda: quæ omnia, siue fasciis, siue anacollematis applicentur, crebro sunt mutanda.

Dolor autem vbi ingens sit, narcotica: opium, & camphora, cum croco ex lacte muliebri inducenda: cautione maxima, ne longius quám dum dolorem sedauerint sinantur.

Sin autem dyscrasia hæc causam habeat feruentem sanguinem (quod ex tensione, grauitate, faciei rubore percipitur) pro vsu atque ægrotantis viribus, vena pertundatur: primo cephalica dextera; atque tum postea, vena puppis, vel alterutra iugularium si opus est. Vel cucurbitulæ cum multa flamma, scarificatis ceruicibus affigantur.

Sin veró bilem fouentem causam habeat (quod ex doloris acerbitate pungente, & veluti erodente, absque grauitate, oris amaritudine, faciei pallore, & insomniis percipitur (præmissa parca phlebotomia) cholaphygis potionibus, & clysteribus res transigenda. Atque

que ab his, detonſo capillo, topica ſunt applicanda.

Porró, ſi dolor contumax ſit, atque pulſatiles: arteriæ in temporibus maximé micantes ſunt incidendæ: & ſanguis ſatis largiter fundendus: nec non cucurbitulæ affigendæ, extremorum frictiones adhibendæ: & vincula dolorifica iniicienda. Atque (malo adhuc contumaci) cauterium actuale in medio capite ad futuras adigendum: nec ſinapiſmos, nec dropaciſmos, pro mali contumacia, prætermittendum.

Sin vero ex ardore mens laborat, vel vigiliæ fatigant: multo diligentius prædicta vſurpanda: atque a narcoticorum, valideque refrigerantium vſu, ſenſim diſcutientia cephalica cæteris admiſcenda: vt betonica, ſaluia, libanotis, ſtœchas, &c. quibus tandem ſolis vtendum: & animalcula viua per ſpinam ſecta, & exenterata, vt catelli, columbi, &c. ſunt applicanda.

Hæc ad Capitis dyſcraſiam calidam.

Ad

Ad pulmonem calida dyscrasia laborantem.

Signa.

Frequens spiritus, atque is exspiratus, iusto calidior perceptus: lingua siccior: malæ solito rubicundiores.

Remedium.

Aër frigidissimus: potio liquidissima, ac refrigerans, sensim pitissando bibita. amygdalogala, quatuor seminum frigidorum maiorum emulsiones ex hordei decocto. syrupi violacei dilutiones: pectoris inunctiones ex humectantibus, atque refrigerantibus: oleo violaceo, nenupharino, &c. cum succo refrigerante portulacæ, lactucę, &c.

Ad ventriculum calidum.

Signa.

Appetentia remissa præterquam potionis: cuius ingens existit, a cibis, ructus nidorosi.

Re-

Remedium.

Cibus liquidus, frigidus, virulentus: vt pulli ius cum herbis refrigerantibus alteratum: maximé ſympatheticis: oxalide, lactuca, &c.

Potus eſto valde dilutus: vel aqua hordei, decoctum glycyrrhizæ, cum endiuia, lactuca, oxalide, &c.

Si bilis in ventriculo ferueat (cuius ſignum eſt oris amaritudo cum roſionis ſenſu) cholaphygo eſt abigenda: Et ſi os ventriculi laceſſat, vomitu excutienda: ſin fundum petat, ex aſtringente cholaphygo, vt rhabarbaro, vel diacydonio laxatiuo eſt expurganda, a qua expurgata, epithemata refrigerantia ad ventriculi regionem ante & pene ex ſucco ſolani, endiuiæ, lactucæ, cum ſantalis, aut cāphora, imponenda; vel cata plaſmata refrigerantia ex farina hordei cum refrigerante ſucco, oleo roſaceo, vel melino addito, applicanda.

Sumantur autem ante cibum frequentur ribes, oxyacanthæ ſuccus, oxalidis, mali medici, &c. corna, cydonia &c.

Hepatis dyscrasia calida.

Signa.

Sitis contumacior, vrinæ coloratæ, & acriores. Corporis color solito flauior.

Remedium.

Si sanguis ferueat, ex hepatica depleatur: sin bilis æstuat, prius refrigerantibus, atque humectantibus alterata vacuetur.

Omnia intro sumenda sint copia largiore, atque maiore quám in ventriculo laborante. Cætera cum ventriculo conueniunt, si locum, & sympathetica propria excipias.

Lienis dyscrasia calida.

Signa.

Proditur communibus signis.

Remedium.

Idem quod iecoris, nisi quod sympathetica propria sint huic accommodanda.

Renum dyscrasia calida.

Signum.

Calor molestus circum horum regionem perceptus, & oleosum quid vrinis innatans.

Remedium.

Decubitus in alterutrũ latus tantũ, & in dorsũ vitetur, dormiturus baltheo accingatur cui intexta sint spinacii semina, ne temere dorso noctu incumbat. Lectus esto durus. Quę sumũtur hîc liquidissima sunto omnia: & largiore quãtitate quám in hepatis dyscrasia hauriantur.

Sin veró ex ardore renũ diabetes oboriatur, vberius & assumpta, & admota applicanda: & quæ admota sunt, frequentius immutanda: vt farina hordei cum succo foliorum vitis, plantaginis, portulacæ, &c. cataplasmatis consistentia; & refrigerantia tum, (quibus semper acetum admiscendũ) toti ventri inducenda.

Testiculorum dyscrasia calida.

Hæc calore insolito, atque molesto, proditur: & eandem cum renibus therapeiam obtinet.

Vteri dyscrasia calida.

Signum.

Feruor, atque dolor.

Remedium.

Loca circum os sacrum, & pubem, decoctis refrigerantibus rigentur: & refrigerantia loco applicentur: vt oui candidum: vel ipsum integrum, cum oleo rosaceo quassatum, & stupa exceptũ, &c.

Ad ambusta, Remedium.

Curantur ambusta, vel ipsum ardorem auocantibus: vel extinguentibus.

Euocantia calida sunt: vt ari, aut porri illita folia, cepe sale contusa, & inducta: vel oleum cum sale. atque hæc quãcellime sunt inducenda.

Extinguentia, frigida sunt: oxycretum, semperuiui succus, oui album, succus solani, &c.

Hactenus ametria calida: sequitur frigida.

Signa.

Pars tactu frigidior percepta: excre-

menta

menta cruda,& multa: pallor (si partium externarum aliqua sit): & decoloratio.

Causæ.

Primæ,& procatarcticæ: Exercitationes intermissæ: tristitia: curæ,&c. venus prodiga: in mulieribus menstrua nimium fluentia. somnus nimius: Aër impense frigidus, cibus, vel potio nimium refrigerantes.

Internę causæ, frigida cacochymia: interdum ex pituita: interdum ex melancholia.

Remedium.

Diæta calida, & calefaciens. Exercitatio pro corporis viribus satis valida. habitus fricandus, & a balneo attenuante, calidus vngendus. Hilaritas procuretur: etiam interdum ira excitanda.

Cibus calidus, panis triticeus, modice fermentatus, salę aniso, &c. conspersus.

Carnes salubrium animalium, & concoctu faciles: veruecinæ vitulinæ, pullo-

rum gallinarum, pisces saxatiles, atque omnia aromate condita.

Potus meracus, olera acria; cepe, porrum, &c.

Medicamentum ex tribus piperibus, ex vino, certis interuallis sumatur: vel aliquid electuariorum aromaticorum vel puluerum diagalangæ, diamoschi, &c.

Cordis dyscrasia frigida.

Signa.

Respiratio parua, & pulsus paruus: metus: tristitia.

Remedium.

Corpus exercendum; hilaritas procuranda. Dieta reliqua esto aromatica. Potus vinum satis generosum. Medicamenta exhilerantia cardiaca: vt diamoschi, aromaticum rosatum: lætificans Galeni, & ex eadem materia stillatitia aqua rosarum, melissæ, vel ochymi admista, epithemata aptētur: atq; ex eisdē siccis scuta ad cordis regionem gestanda concinnentur.

Cerebrum frigidum.

Signum: Sensus perceptio frigida.

Remedium: Cephalica vberius quàm in prophylactica adhibita.

Pulmo frigidus.

Conuenit cum corde frigido, si locum & sympathetica excipias.

Ventriculus frigidus.

Signa.

Tarda coctio: ructus acidus.

Remedium.

Si humore pituitoso fota sit: (quod ex grauitate quadam, & nausea, & ex ventriculi dissolutione, & languore, percipitur) ipse humor medicamento aloetico vt hiera pichra, pilullis stomachicis, &c. est expurgandus, vel prius attenuatus (cæteris consentientibus) excutiendus: & postea ventriculus sympatheticis calidis corrigendus: sumpto vel diaspolitico, vel diatrion pipereon, &c. & fomẽtis, ac sacculis ex stomachica materia, vino aromatico ga-

riophyllis, nucemoſchata, abſinthio roborandus.

Cibus eſto ſiccus ex volatiliũ carnibus, cinnamomo, gariophyllis, &c. transfixis.

Potio eſto parca, & meraca. Cibus actu calidus, potus frigidus.

Sub finem autem (expurgato humore) aſtringentia vſurpentur: præſertim ſi inde diarrhæa lienterica immineat: tum namque aſtringentia vel toti ventri ſunt inducenda.

Hepar frigidum.

Signa.

Color faciei pallidus: Vrina alba, aliâs tenuis, aliâs craſſa: attractrix facultas, vel alteratrix, vel ambæ infirmæ.

Si attractrix vis infirma ſit: liquida, cruda, incocta per aluum excernuntur: ad chyli tamen formam accedentia.

Si alteratrix tantum infirma ſit: ſimile quid loturæ carnium, vel ſanguinis aqua diluti, ex interuallis excernitur.

Remedium.

Cibi calefacientes: mel, paſſulæ, ficus, amyg-

amygdalæ, piſtachia, &c. Potio: vinum. Ex pharmacis: Electuarium ex vino chyphondes, dictũ, vel mel paſſulatum cum cinnamomo, caſſia, ſpica, ligno, aloes, & croco. ſumatur ℥. ß. ex vino odorifero.

Euparatorium, abſinthium, ſchænanthus, ex vino, & aqua cum melle cocta, frequenter vſurpanda.

Foris autem illinantur oleum irinum, maſtichinum, coſtinum, &c.

Si quis autem humor ametriam pariat, eſt is primum pharmaco expediendus: atq; deinde cætera ſedulo vſurpanda.

Lien frigidus.

Conuenit cum iecore: ſi locum, & ſympathetica propria excipias.

Renes frigidi.
Teſtes.
Vterus.

Calidis ſympatheticis imprimis, ſecũdum naturales aditus applicatis curantur.

Ad partem frigore læſam.

Remedium.

Pars ſenſim calefiat, & (perfrigerato loco callidiore collocato) pars ipſa oleo irino, coſtino, e caſtorio, vel euphorbio inungatur: & lana ſuccida inuoluatur: nunquam omiſſis parti ſympatheticis.

Hactenus dyſcraſia frigida: ſequitur humida.

Signa.

Pars nimis mollis, & humiditate diffluens: Excrementa copioſa, facilis ſudor.

Cauſa.

Procatarcticæ: vita ſedentaria, ſomnolentia, aër, & habitatio humida, iuſcula crebra, cibi humidi, potio multa.

Internæ: Excrementa, vel ſucci humidi copioſi: ſeroſi humores redundantes.

Remedium.

Siccantia omnia: Exercitatio valida, ſudores multi, frictiones ſiccæ, & hypocauſta.

Cibus aſſus: & ex animalibus ſiccis, ſalſamenta, panis ſiccus, & vetuſtus: modo haud

haud nimium induruerit. Iuſcula nulla. Potus parcus. Venus.

Cor humidum.
Cerebrum.
Iecur.
Ventriculus.
Lien, &c.

Omnia ſiccantibus, ſympatheticis, & roborantibus ſunt corrigenda.

Hactenus diſcraſia humida: ſequitur ſicca.

Hæc difficilius quám humida cedit remediis.

Signa.

Pas durior, ſqualidior, excrementa pauca.

Cauſa.

Procatarcticæ: ſtudia, vigiliæ, curæ, labor vehemens, & exercitatio vehementior, & laborioſa, Venus prodiga.

Aër ſiccus Laconica multa. Cibus ſiccus. Potio parca. Interna: ſanguis parcus.

Remedium.

Remedium.

Humida omnia exercitato lenta, & parca: iuſcula crebra, lac, iuſcula hordeo, borragine, bugloſſa alterata. Balnea ex hydrelæo: & ex hidrelæo frictiones. Hilaritas. Somnus etiam á cibo breuis. Potio diluta, & vinum oligophorum.

Siccitas maraſmodes (exhauſto humido radicali) omnem therapeiam reſpuit.

Partium principum ſicca dyſcraſia.

Harum, atque reliquarum omnium ſiccitas, ex vberrimé adhibitis quæ in prophylactica dicta ſunt, eſt corrigenda.

Hactenus quarundam partium elementaris dyſcraſia.

Si vniuerſalis dyſcraſia ſit: per omnes vndique aditus eſt abigenda: exordio ab illa parte ducto quæ alteri incommodat.

Cauſas habet vel vndique afficientes, vel principes: & ſignis prædictis vndique

que manifeſtis proditur.

Hactenus ametria Elementaris: ſequitur venenata.

Venenata ametria eſt, omnium eucraſiæ partiũ a venenata cauſa corruptio.

Venenata ametria eſt alexiteriis demolienda.

Venenata duplex existit: ex veneno { In corpore genito. Vel extraneo.

In corpore genitum eſt duplex: vel { Spiritus tantum inficiens: Vel ſubſtantiam corporis, item corrumpens.

Spiritus inficiens; fere vel cerebri, vel cordis, tantum ſpiritus inuadit: idque pro veneni motu, vel ſeorſim, vel ſimul.

Cerebri ſpiritus ſeorſum inficiens epilepſiam parit.

Eſt autem epilepſia, conuulſorius vniuerſi corporis motus: ab aura venenata, in qua de repente ægroti cõcidunt: & ex interuallis conuelluntur; & interdum voce nil ſignificante exclamant: & ore

ſpumam

ſpumam edunt. Aliquibus veſica, & aluus, inuoluntarié ſoluuntur: aliis adultis, genitura excernitur.

Pueros vexare ſolet ſeptimeſtres, iam dentientes: & interlunio natos: & matris menſtruis fluentibus conceptos: atque tum perſeuerare ſolet ad pubertatis annos: quibus cum primum ſemen mares emittunt, & menſtrua femellis effluunt, ceſſare ſolet: quos ſi ſuperet annos, difficile curatur: & fere deſperata res eſt. Atque aliás vbi ſtertor, ſtridor dentium, partium faciei peruerſio, corporis totius iactatio vehemens, ſpuma multa, ſeminis effuſio, in ipſo caſu acclamatio, res periculi plena exiſtit.

Remedium.

Corpus loco lucido collocandum, ex temperaté calido: capite ſubliniore: ex quo, membra ſuperné, deorſum fricentur: clyſtère ſatis acri prius iniecto. Ante omnia os diducendum eſt: atque tenendum diductum: & lingua, & palatū, theriaca, & mithridatio, vel alterutro, rutæ ſucco, vel oximelite ſquillitico diſ-

ſoluto

ſoluto illinenda: & naribus excipiatur fumus belzoini: vel caſtorium odorandum: vel caſtorium, atque belzoinum oxymelite ſquillitico diſſoluta in gulam indantur: in aures, & nares, oleum roſmarini, aut nucis moſchatæ infundatur: & iiſdem coronalis ſutura, & lambdoïdes, fricentur; & extremis vincula dolorifica iniiciantur.

Hac arte excitato epileptico, reuulſionibus ſtudendum: & vacuationibus ab ipſo cerebro: primum clyſteriis; tum purgantibus: præſertim per ſedem, ex hiera diacolocythidos: deinde cucurbitulæ, cum ſcarificatione affigendæ, pro ægroti viribus, ac morbi vehementia. Ex interuallis (ægroto interea recreato), cucurbitulæ primum hypochondriis affigantur: deinde ſcapulis, cum ſcarificatione: atque (diebus interiectis purgato corpore & ęgroto recreato) occipitio affigantur: & rubrificantia, & veſicas excitãtia, collo iuxta ſcapulas, admouẽda, deniq; cetones, & cauteria, extremo occipiti, & carneę brachii parti inducẽda: aperto diu ſeruato vlcere: caput radendũ: vel deton-

detondendum: & cucupha ex cephalicis adiectis morbo antipatheticis, vt visco querno, pœoniæ maris radice, hyssopo &c. gestanda: & sternutatoriis ex pipere, euphorbio, sinapi &c. vtendum, & apophlegmatismis. Atque tota therapeiæ historia, antidotus sumatur huic malo proprius: vt squilla apud Galen. in consilio pro puero epileptico: vel aliud quodlibet accommodatum ex visco querno, radice, & semine pœoniæ maris, decrescente Luna collecto: cranio humano: vngula asini: cornu alcis, &c. Quibus autem inueterata est, malleoli venæ, veris initio, incidendæ.

Si infans sit, nutrix esto abstemia: & coitu abstineat.

Pueri corpus molliter fricandum: & caput detonsum inungendum oleo anethino, rutaceo, sampsuchino, &c. puluere cyperi, angelicæ, radicis pœoniæ maris adiecto. Aluus semper tenenda tenera ex butyro, & saccharo, vel melle nutricis mammę illito: mercurialis cauliculo in anum inserto: vel aliquid syrupi laxatiui rosarum pallidarum pulticulę misce-

miſceatur: vel ſedes melle illinatur, & rutæ ſucco: vel ſalis grumus in podicem indatur.

Si aliunde venenum deferatur: tum & origini eſt obſtandum. Quę ex ſanie maligna bilioſa in ventriculum irruente ieiuno feré, oriri ſolet. Hic ergo panis vino tenui auſtero, vel granatorum ſucco macerandus, atque ſumendus: atque ventriculus ex aloetico medicamento purgandus: vel vomitu humor vacuandus: & ne talem ſaniem admittat, ſymphatheticis aſtringentibus roborandus. Pueris ſolet ex vermibus putrentibus accidere. His, amaris, & alexiteriis, vermes enecandi, atque eiiciendi, tam ſumptis, quám ad vmbilici regionem applicatis. Atque detur (luna declinante) ſemen pœoniæ cum puluere contra vermes, bis hebdomade.

Si ex alia particula quæ conſtringi poterit malum oriatur, fune diligenter excipiatur: & pars arctiſſimé cōſtringatur, vt præcludatur veneno aditus: & particulæ, rubrificans, & veſicans medicamētum, imponatur: vt lepidum; ſinapi, can-

tharides, &c. Cucurbitulæ loco affigantur, & mithridatio, vel theriaca, vel anagallide rubra, locus inducendus & vicinia omnis ex ſinapi pipere euphorbio cum melle anacardino, vel theriaca. Si locus præligari nequit, ſaltẽ cucurbitulę adhibeantur cum ſcarificatione, & multa flãma.

Vbi cor venenũ petit, idque vehementius: lipothymiam, aut ſyncopem parit, vbi remiſſius palpitationem. Id autem feré accidit ex ſanguinis grumo in ventriculo, vel inteſtinis, vel in pectore, vel in veſica, putreſcente: vel ex vermibus putrefactis, vel vomica ſubitó rupta; ac virus in cor exhalãte. Hîc primum ex ſyncope reuocandus ægrotus vino porrecto, & odoratis aſtringẽtibus naribus adhibitis, & ſpiritus recreantibus, vt aceto roſaceo in quo hyſſopus maduerit, vel ipſa hyſſopi coma intincta, & odorata: & frictiones adhibendæ partibus extremis: & vincula dolorifica iniicienda. Atque deinceps, (reuocato ægroto) grumus, & venenum, expurgandum: & Cor ſympatheticis, & antidotis, tam ſumptis, quám admotis muniendũ: vt

diar-

diarmargarito frigido, puluere de gemmis, quæ ſumi poterunt ex ſyrupo de acetoſitate citri, & aqua roſacea diſſoluta pannis intinctis, ad regionem cordis pro epithematis applicari &c. Nec non vtile theriacam cum conſerua borraginis ſumere. Denique cor vndique muniendum, & ſibi ſympatheticis: atque antipatheticis veneno; eademque ratio in palpitatione ex aura venenata eſt tenenda. Atque hæc vbi ſeorſim petuntur: veneno ſimul autem, & cerebrum, & cor, in vteri ſuffocatione affici ſolent. Ergo in hac, cum acceſſio propinqua eſt: torpor mentis, pigritia, crurum imbecillitas, pallida facies, aſpectus triſtis: cum iam inſtat, ſtrangulatus, grauis ſopor premit: mens deſipit: ſenſus torpent: vox obmuteſcit: crura contrahuntur: Deinde maxillæ rubere incipiunt: facies aliquantulum ardeſcit: pulſus exiguus, languidus, in nonnullis vix perceptibilis. Cum remittit, humiditas quędam ad tactum ex locis muliebribus procedit: atque tandem redeunt ad ſe.

Circuitibus mouetur: hyeme & autũ-

no magis.accidit iuuenculis,ad venerem procliuibus: ſterilibus maximé,ſi ex medicina ſumpta fuerint infecundę: & eis quæ præter conſuetudinem non miſcentur viris.

Cauſa.

Vapor in principes partes elatus ex ſemine corrupto; vel alio quouis humore craſſo, & veluti ſeminali in vtero putreſcente: & in partes nobiles virus exhalante.

Remedium.

Excitetur e paroxiſmo vellicatis auribus,maximé pilis pudendo adnatis.Aliquãdo opus & piper,zinziber, ſal gemmæ,& huiuſmodi alia pudendis immittere. In acceſſione, ſumma diligentia & crura tota: & corpus totum perfricandũ, ex aceto,& ſale. Odore fœda naribus admoueãtur:vt caſtoreum,galbanum,alliũ, pili combuſti,veteramenta combuſta,& naribus excepta. In vuluam autem odoratiſſima vnguenta infundenda, vt oleum,ciueta,vel moſcho, miſtum: vel in quo

quo nux moſchata, cariophyllum, &c: incoxerint: vel pulueres aromatici miſcẽtur. Et inde obſtetrix (intincto digito) affricet os vteri, in virginibus: in aliis interiora.

Porro ſternutamenta fiant ex caſtorio, pipere, elleboro, ſinapi &c. Cucurbitulæ affigantur inguinibus, & ventri, cum multa flamma: & voce aſpera exitetur, vbi acceſſio conquieuerit: vomitus excitandus, & cibus parcus offerendus, vel nullus: & cardiacis roboretur.

His per interualla, caſtorium ʒ.i. pondere vel ℈.ii. bibendum ex artemiſiæ decocto: vel bryoniæ radix, vino albo incocta.

Si virgines ſint, vel viduæ, nubant: ſi nuptæ; coitus frequentior eſto ſolito.

Si prægnans laborat ſuffocatione, ea quæ conceptum corrumpunt cauenda: & quæ vehementer vterum concutiunt.

Hactenus de veneno ſpiritus tantum inficiente: ſequitur corporis item ſubſtantiam corrumpens, atque primum de Elephantiaſi.

Signa.

Pili Elephantiacis defluunt: & vbi auelluntur, cutis pars vna sequitur: tubercula rotũda, multa, granosa, sub superciliis, & pone aures, variisq; faciei locis: Auricularum contractior & exactior rotunditas: frontis rugositas: oculorum obtuitus fixus, & exacta rotunditas: nares extrinsecus patulæ: intrinsecus constrictæ: labrorum sublatio, crassities, & tumor: gingiuarũ sordes: fœtor: erosio. Venæ sub lingua varicosæ, & nigrę: animę fœtor: vox clãgosa, & ex naribus manãs. Vniuersæ cutis defædatio cum arida scabritie, cum multis herpetibus, scabie, & vlceribus, squamas, crustasque remittentibus: sensus compunctionis per vniuersam cutem: consumptio musculorum inter pollicem, & indicem: scapulæ instar alarum extantes: partiũ stupor, partiũ extremarũ putredo: terrifica insomnia: timores: ad coïtum furentes: sanguis si aqua dissoluatur, arenosus: pulsus debilis: vrina istar iumentorũ crassa.

Remedium.

Malum si inueterauerit, incurabile existit.

existit. vbi recens sit; (id est cum nihil ex summis deciderit: nec vlla sit vlceratio, nec eminentiæ tuberosæ plurimum exurgant: sola facies aspectu ingratior, neque tamen admodum indecora:) therapeia experiunda, quantumuis difficilis.

A somno, manu molliter permulceantur: aluoque deiecta prius, gestetur: & vocem exerceat: deinde perfricetur, & vario exercitationũ genere vtatur. Sudor ab exercitatione cõtractus abstergeatur; & corpus butyro recenti delineatur: & post (tempore pauxillo interposito) succo fœnigræci, aut ptisanæ cremore corpus perungatur in balneo: & a balneo detersus, perũgatur oleo myrtino, vinoque modico, cũ alumine, vel ammoniaco, vt sordiũ sit spissitudo: rursus teneris panniculis abstersus, dimidia hora cõquiescat; inde potu aquæ ad vomitum solicitetur; post vomitum detur vinum absinthites, aut origanites.

Cibus: Panis hordeaceus, vel maza, ptisana, oua, lac, mel cum pane, pisces molli carne præditi, saxatiles: ex testaceis: ostrea, pectines, tellinæ cũ betis incoctæ.

Volatilia boni ſucci.

Ex oleribus: beta, lactuca, malua, rumex: &c.

Ex fructibus: ficus, vuę, paſſulæ, pinei nuclei, amygdala &c.

Vino, ac venere, toto morbi curriculo abſtinendum.

Leui adhuc malo, caput vrendum ferramentis nuclei modo rotundis: capite ad cutem prius detonſo, quinque cruſtis excitatis: vna ſupra ſinciput, altera paulo ſupra frontem vbi pili deſinunt, tertia in occipitio: duabus reliquis ſupra oſſa ſquamoſa: vlceribus diu apertis ſeruatis.

Quo niſi cedat malum, atque valentius ſit: protinus per initia ſanguis mittatur. præſertim vere, pro viribus, ac vſu, ex vtroque brachio, ampla vena, ſi ferant vires; ſin minus, ex malleolis, vel manu extrema, ac nouem diebus, vel decem interpoſitis: purgetur corpus hiera diacolocynthidos: non ſemel; ſed (habita virium ratione) frequentius, atque aliis decem diebus interpoſitis, lactis ſciſſilis ſerum detur, haud minus tribus heminis, nec amplius quinque: ſequēte tempore,

recens

recens mulctum bibi poterit: & frequenter vſurpari.

Si morbus haud quaquam cedat: lacte abſtinendum, & vomitus tentandus ex radicula: atque poſtea ad helleborum album accedendum: bis vere, (ſi fieri poteſt) ſemel per autumnum, & metaſyncriticis vtendum ex alto humorum rapientibus: & leues cucurbitulæ hypochōdriis, & ori ventriculi applicentur: & membra dropaci illinantur; atque iterū ex interuallo corpus purgandum ex hiera: & ſanguinis tum miſſio prætermittenda: atque hoc ter in anno repetendū: vere potiſſimum, & autumno.

Inter dies purgationis, vtendum frequentibus balneis, & antidotis: balneis ex fumaria, borragine, bugloſſa, nepeta, &c, & ſmegmatis in balneo vtendum, ex rumicis radice, ſulphure, nitro, & tumidis eminentiis, iberidis viridis folia, cum axungia tuſa, applicentur.

Ad ſpirandi difficultatem: qua elephantiaci affligi ſolent: aſelli ſub aquariis degentes, quinque aut ſex, ex aquæ mulſæ cyathis tribus potentur.

Antidotus autem ſint, decoctum braſſicæ, abſynthii, ligni ſancti, cum paſſulis, ficubus, violarum floribus, & boraginis, ac bugloſſi foliis, erinacei caput eodem modo decoctum.

Viperarum carnes, abſciſſo capite, & cauda, ad putrilaginem coctæ: carnibus aſſis, & iuſculo abſorpto. theriaca ipſa, tum pota, tum illita: & ſales theriaci.

Atque hæc potius ne morbus inualeſcat: quàm vt omnino curetur.

Cancer.

Signa.

Durities partis: color liuidus.i. inter rubrum, & nigrum medius: circa locum affectum ictus, quaſi punctim illati ſentiuntur: interdum torpet: venas oſtendit in circuitu tumentes, ac elatas, cancri brachiorum modo. vbi exulceratur pars, dolet; labra prætumida habet, aſpectu horrida, & colluuie ingrata, ſanies continué manat tenuis, aquoſa, nigra, aut fulua, & grauiter olens.

Remedium.

Eſt item fere & iſtud malum immedicabile, eſtque vel mitigandum, vel prorſus excidendum: ſi in eis partibus ſit quæ incidi poterunt, mitigatur primum ſanguinis miſſione: tum alios humores purgante pharmacho ex interuallo. dieta eſto ex ptiſſanæ cremore, lactis ſero, piſcibus ſaxatilibus, omnis generis auiculis, exceptis paluſtribus.

Ex oleribus conueniunt malua, atriplex, blitum, cucurbita, &c. acria vitentur omnia: & potus generoſus, menſes, & hœmorroides, conſuetis irritentur: & linteum molle duplicatum ſucco ſolani imbuatur, & applicetur, &c. lanam molliuſculam extrinſecus eodem ſucco madentem linteo circumdato: & ne ſiccescant, hæc eo ſucco ſubinde irrigato, vel applicetur vnguentum album vnguentum élethargyro, & plũbo vſto: ex pompholige, &c.

Atque hac mitigandi ratio.

Vbi autẽ excindere libet, prorſus reſcindendus, vt nulla radix ſuperſit: & ſanguis exprimendus; & ſinendus fluere. etiam exciſo

exciſo cancro, candente ferro locus inurendus: vel ſi minus libet ſecare, & candente cauterio adurere: Exedatur carcinoma arſenico ſublimato: quod triduo ſinendum vel dum effectum præſtiterit, quod ex loci tumore percipitur. Interea vicinis partibus bolo, oleo roſaceo, ſucco ſolani, plantaginis, ſemperuiui: munitis, dolor mitigandus malua, althæa, in mulſo ſubacta, & oleo roſaceo pauco admiſto, ad cataplaſmatis formam.

Carbunculus.

Signa.

Pars dura, ardore feruens, puſtulæ ſæpe multæ, exiles, milii magnitudine: interdum vna maiuſcula, ab eis cruſtoſa vlcuſcula qualia ferramẽtis candẽtibus excitantur, cruſta modo cinereum colorẽ, modo nigrorem, præ ſe fert; eoque loco, leuari cutis nequit: ſed carni inferiori quaſi infixa eſt, circumiacens caro inflammatur ingenti ardore, & colore nigreſcente, ſplendetque bituminis, & picis, modo. His accidit febris, nauſea, frequens

quens vomitus, appetitus proſtratio, cordis tremor, palpitatio, & frequens animi defectio.

Remedium.

Cordi imprimis hic conſulendũ antidotis, & alexiteriis ſumptis, & admotis, ſympatheticis, & veneno repurgantibus, diamargar frigido, de gemmis, puluere bezardico, &c. Sanguis (ſi vires ferant) ad lypothimiam mittatur: ac deinde tumor ſcarificandus plagis altis: & ipſæ inciſiones, aqua calente ſtatim perfundẽdę: interdum & opus eſt arſenicum ſublimatum imponere: vel ſanguiſugæ affigendę, & vicinæ partes muniendæ bolo, ſucco ſolani, cum roſaceo, &c. & malum punicum acidũ in aceto coquatur ad tabem: tum deteratur ad leuorem, & parti laboranti, & circumiacenti imponatur, & recondita facultate præditum ſequens pulticula applicetur: ſuccorũ ſymphiti maioris, ſcabioſæ pedis columbini, an. ℥. ii. farinæ hordei ℥. iii. miſce. Quidquid carnis emortuæ fuerit, radicitus extirpandũ: quod niſi ſuccedat, inurendum ferro candenti, dum omni ex parte ſenſus doloris

ſit;

ſit; & cruſta laxanda, vel ſi vri recuſet, adhibeatur plebeus quis: qui carbonem mordicus apprehenſum radicitus euellat.

Porro diæta eſto tota acida: vt pruna acida, oxalis in iuſculis: & aceti, mali punici, & aranciorum, atq; omphacii condimenta.

Ad Gangrænam.

Signa.

Color partis liuidus, fuſcus, arteriarum motus in parte inſenſilis, putredo, ac fætor: preſſa pars digitis cedit: atque etiam apparet cutis a parte ſemota.

Remedium.

Gangræna quamprimum excidenda: quanquam pars aliquem ſenſum obtineat. Cor roborandum theriaca ex aqua cardui benedicti, angelicę; &c. Et epithemata ex ſympatheticis cordi imponãtur: atque veneni vim retundentibus, ſantalis, corallo, roſis, theriaca, mithridatio, &c. Pars ipſa ſcarificanda, vel vbi opus eſt, ad oſſa vitãtis vaſis, niſi & ipſa putrue-

truerint, incidenda: & pars aqua salsa lauanda in qua ægyptiacum, & aloe bullierint: sub finem addita aqua vitæ. post lotionem, ægyptiacum imponendum, & ægyptiaco aliud emplastrum loca vicina complectens, putredini resistens ex fabarum farina, hordei, orobi, lupinorum, &c. cum aloe, myrrha, mastiche, aqua vitæ, & oxymelite exceptis. Interea partes circumiacentes muniendæ repellente, atq; astringente materia: succo plantaginis, solani, semperuiui, cum oleo rosaceo, bolo armena, oxyacantha, &c. Atque sæpe repetenda remedia hæc, quæ nisi fructum præstiterint, cauterio pars vrenda, & ab eo, porri succus, cum sale trito atq; dissoluto apponendus.

Quòd si nec cauteria proficiant, pars (si præscindi poterit) est examputanda prorsus: potius ex sana parte aliquo exciso, quám ex ægra relicta.

Hactenus venenum genitum, sequitur extraneum.

Extra-

Extraneum est Vel { Intro sumptum: / Foris exceptum.

Intro sumptum est duplex: vel { Spiritu raptum. / Potum, vel æstum.

Spiritu raptum, vt pestis.

Signa.

Rapto per inspirationem veneno, continuo per pulmones cor petit, & labefactat: huius, arteriarumque spiritus, atque interdum humores, & vniuersum corpus inquinat. Vires omnes vitales quamprimum infringuntur, & squalent spiritus. hinc pulsus arteriarum exilior, imbecillior, frequentior, celerior, quæ argumenta sunt pestis acutissima, quæ vno die hominẽ rapit. In hac nec ardor mordax, nec sitis vehemens, vt nec laborans sibi febricitare videtur: nec in vrinis, quid alieni apparet: sed syncope, pulsu paruo, ac presso, vel assidua vomitione, vel vigiliis, iactatione corporis, viriũq; prostratione proditur: nullus item sensus doloris percipitur.

Si vna & humores corrumpuntur mitior

tior peſtis eſt ſine carbunculo : Carbunculo ſociata grauior. Atque in his minus grauis, ſi bubo apparet ante ægroti decubitum.

Remedium.

Vbi corpus plethoricum eſt, ad diminuendum hanc, ſanguis mittendus audacter: & frictionibus (pro ægroti viribus) & vigiliis, venenum euocandum, & leuibus pharmacis & clyſteriis.

Cor muniendum antidotis: tormentilla, betonica, morſu diaboli, ſcabioſa, vel electuaria ex bolo, vel theriaca, cum oxalydis ſtillitica, &c.

Aëris fiat frequens mutatio, & temperatus ſit.

Aluus quotidie ducatur clyſteribus blandis & catharticis mollibus.

Cor epithematis muniatur ex aqua roſarum, violarũ, &c. cum ſantalis, camphora, vel puluere bezoardico, N. præpoſiti. & ſubinde repetenda alexiteria: & vires, & cor recreanda diamargaritone, diarrhodo, &c.

Cibus eſto leuis, & acidis conditus.

Bubo ſi proruperit, conandum pro viribus foras euocare, cucurbitulis, cũ ſcarificatione: ſanguiſugis, cauteriis ſi vires ferant, catellis diſſectis, & applicatis, vel attrahentibus pharmacis: vt in cepa incocta theriaca, vel ſcabioſa, lyſmachia. Vomica aperta, ſinatur die vna, vt virus exſpiret.

Si peſtis mitior ſit, erumpunt bubonis loco, exanthemata, morbilli, varriolę, atque in his, præ ſtat febriculam præcedere quám ſequi. plures hîc deteriores, paucioribus; maiores, minoribus. malæ pruriginoſæ, ardentes, & quas vomitus comitatur frequens, & alui fluor. item quæ intro redeunt, ſunt perniciei pleniſſimæ: niſi aluus fluat, & colluuiem expurget, ſolent apparere, primo, ſecundo, aut tertio poſt febrẽ die: melius cito apparere, celeriter augeri & maturari: atque feré ad diem 7. maturantur.

Exanthematis & icthymatis magis obnoxii ſunt pueri, ob corporis teneritatẽ: nec viris accidunt, niſi conſtitutio aëris valde grauis fuerit. Ex his autumnales grauiſſimæ ſunt. In his initio rapto veneno,

no, vniuersum corpus, maximé caput ingrauescit, dolore plerumq; concutitur, oculi tument, & illachrimãtur: facies quasi inflammata rubescit: raucescat vox, spiritus crebrior, ac difficilior euadit: pulsus frequens, ac celer, & malo ingrauescente, proditur in cute. Ecthymata pustulis multis, toto corpore, confertim albo colore, extuberant: pituitæ, ac bilis mistionem præ se ferentes. Exanthemata quasi pulicum maculæ; feré rubra apparent: interdũ purpurea, interdũ viridia aut nigra.

Remedium.

Postquam eruperint, parcendũ somno, atque tum diaphoreticis, & sudorificis vtendum: Ex decocto fœniculi, caricarum vel ficuum, semine apii, &c. cum sirupo acetoso simplici.

Hactenus inspiratum venenum: sequitur potum vel æstum.

Ad venenum sumptum.

Actutũ ex hydrelæo vomendũ calente; vel oleũ aut eius loco butyrũ, ex decocto

ſeminum lini, maluę, fęnigręci, bibendũ.

Atque poſt, clyſter pauló acrior, infundendus ad inteſtina purganda: & ab his, lac copioſé potandum: & antydotus veneno repurgans ſumenda larga quantitate: vt terra lemnia, marubii ſuccus, betoniæ folia, & præ cæteris theriaca vel mithridatum. ʒ.i. vel ii. pondere, vel bis etiam die.

Venena ſumpta ſunt vel ex
- Animalibus aut horum operibus:
- vel inanimatis, eiſq; vel
  - Vegetabilibus
  - Metallicis.

Ad animalia venenata: Atque primum ad Cantharides. Signa.

A Cantharide ſumpto: a ſtomacho ad veſicam, cuncta morderi ſentiuntur: & guſtum ſimilem pici, aut cedrino liquori habent. Dextra hypochondria inflãmantur: Vrina difficulter redditur, & ſæpé vna ſanguis exit: & per aluum excernuntur, qualia in torminibus inteſtinorum egeri ſolent: animo linquuntur, anguntur,

verti-

vertiginibus laborant: tandem mentę alienantur.

Remedium.

Hîc oleum rosaceum potandum ex hordei cremore: & frequentes post vomitum clysteres ex cremore hordei, orizæ, cum semine fęniculi, & maluis. In vesicam itē fundenda emulsio seminum frigidorum maiorum, cum decocto hordei: & balneum aquæ dulcis imperandum.

Ad Buprestem. Signa.

Buprestì sumpto, gustus virosus offendit vehementer, stomachus, & venter dolent, & instar hydropicorum tument: extima corporis cutis intenditur, vrina supprimitur.

Remedium.

Post vacuationes, detur decoctum ficuum aridarum ex vino, & remittente malo, iuuabit & palmulas, & ex omni genere pirorum edere.

Salamandra. Signa.

Linguą inflammatur, mens impeditur,

tremor cum torpore quodã, & resolutione vrget; partes quędam corporis in orbẽ liuoribus variantur; & subinde permanente veneno, putrefactæ defluunt.

Remedium.

His conuenit resinam e pinu, aut é picea sumere: vel galbanum cum melle, & nucleos pineos, cum decocto chamæpiteos, vel ranarum ius, cum decocta eryngii radice sumere.

Pinorum erucæ. Signa.

Oris palatiq; dolor, valida linguæ inflammatio, stomachi intestinorumque cruciatus, quæ cum pruritu circumtendi sentiuntur: feruor toto corpore affligit, & stomachi fastidium vrget.

Remedium.

His oleum melinum sumendum: & clystere excipiendum.

Lepus Marinus. Signa.

Gustus piscibus virosis haud absimilis: temporis progressu, aluus indolet, vrina sup-

ſupprimitur, & ſi quando eruperit, purpurei coloris cernitur. Auerſantur piſces omnes; præter fluuiatiles cancros: ſudor fœtidus erumpit, & vomitus bilioſus, & nonnunquam ſanguine mixtus.

Remedium.

His ſumendum continué lac aſininum: aut paſſum, aut ſanguis recens, & calens anſeris, aut cyclamini radix trita ex vino propinanda.

Rana rubeta, & paluſtris. Signa.

Corporis tumor, pallor intenſus buxo ſimilis: ægré ſpiritus trahitur: os fœtet, ſingultus infeſtat: & ſemen aliquando inuoluntarié prorumpit.

Remedium.

His multum meraci vini ſumendum: item arundinis radicis, vel ciperi. ʒ. ii.

Porro cogendi ſunt celeriter ambulare, & currere: & calida quotidie lauandi ſunt.

Cameleon. Signa.

Valida ventris erosio; dolor cum totius corporis peruersione, tremor, mox conuulsio, item vomitiones spumantes, & pituitosæ: quibusdam singultus: vox nihil sonat, facies distorquetur.

Remedium.

Pinguis tritici cremor calidus epotus, absinthii potio: nitrum cum oxymelite, vel radicula: pręcordiorũ fotus: terebinthina, styrax, semen vrticæ, folia cupressi, sumpta.

Cerebrum felis. Signa.

Vertigines crebræ, stoliditas: amẽtia.

Remedium.

Potent moschi ℈ ß. ex vino, vel diamoschi sumant ʒ.i. quatuor horis ante cibum: mane, ex vino, certos dies, dum malum cedat.

Hactenus venena ex Animalibus: sequuntur ex vegetabilibus.

Altercum. Signa.

Mentis

Mentis alienatio, ebriorum more.

Remedium.

Conquieſcendum his: & mulſa, vel lac aſininum: & ficuum ſiccarum decoctum bibere his vtile.

Porro cichorium, ſinapi, naſturtium, raphanus, cepæ, allia ſingula cum vino ſumpta, plurimum conferunt.

Coriandrum. Signa.

Raucitatem facit, mentem mouet, ſimiliter temulentis: loquuntur turpia, totum corpus coriandrum olet.

Remedium.

Potandum oleum irinum, & id ipſum clyſtere ſumendum: atque tandem vinum meracum cum abſinthio bibendũ: & oua teſta vacuata, & agitata, cum muria ſorbenda: & muria, & ius ſalſum gallinaceum, vel anſerinum, bibendum.

Pſyllium. Signa.

Totum corpus refrigeſcit: torpetque cum reſolutione, atque triſtitia, vt ani-

mum diſpondeant.

Eaque præſidio ſunt, quæ coriandro conueniunt.

Cicuta. Signa.

Caligo: vertigines, vt nec minimum videant: ſingultus, mentis alienatio: & artuum perfrictio: vltimo conuulſio, & ſuffocatio.

Remedium.

Vinum meracum potandum per interualla, quibus interuallis, abſinthium cum pipere, & vino exhibendum, vel paſſum per ſe potandum.

Opium. Signa.

Veternus cum perfrictione & pruritu vehementi: & toto corpore odor veneni percipitur.

Remedium.

Merum copioſum cum abſinthio, & cinnamomo, piper cum caſtorio, & oxymelite.

Excitandi ſunt, naribus admotis hyſopo aceto intrito, vel pulegio, vel ſternutatoriis inſertis.

Aqua

Aqua calida, & balneis, fouendnm corpus.

Carpesia. Signa.

Sopor & presens strangulatio. Eadem quæ cicutæ conueniunt remedia.

Mandragora. Signa.

Sopor, virium resolutio: validus veternus, atque lethargicus.

Remedium.

Corpus excitetur, & commoueatur admotis acribus ad nares: & absinthium cum vino dulci sumendum. Caput aceto, & rosaceo fouendum.

Aconitum. Signa.

Lingua cum astrictione quadam dulcescit: inde vertigines: præsertim in surgendo, & oculorum humiditates: thoracis, & præcordiorum grauitas, vt multi erumpant flatus.

Remedium.

Chamæpitis, origanũ, marrubiũ, aut abroto-

mum diſpondeant.

Eaque præſidio ſunt, quæ coriandro conueniunt.

Cicuta. Signa.

Caligo: vertigines, vt nec minimum videant: ſingultus, mentis alienatio: & artuum perfrictio: vltimo conuulſio, & ſuffocatio.

Remedium.

Vinum meracum potandum per interualla, quibus interuallis, abſinthium cum pipere, & vino exhibendum, vel paſſum per ſe potandum.

Opium. Signa.

Veternus cum perfrictione & pruritu vehementi: & toto corpore odor veneni percipitur.

Remedium.

Merum copioſum cum abſinthio, & cinnamomo, piper cum caſtorio, & oxymelite.

Excitandi ſunt, naribus admotis hyſopo aceto intrito, vel pulegio, vel ſternutatoriis inſertis.

Aqua calida, & balneis, fouendnm corpus.

Carpesia. Signa.

Sopor & presens strangulatio. Eadem quæ cicutæ conueniunt remedia.

Mandragora. Signa.

Sopor, virium resolutio: validus veternus, atque lethargicus.

Remedium.

Corpus excitetur, & commoueatur admotis acribus ad nares: & absinthium cum vino dulci sumendum. Caput aceto, & rosaceo fouendum.

Aconitum. Signa.

Lingua cum astrictione quadam dulcescit: inde vertigines: præsertim in surgendo, & oculorum humiditates: thoracis, & præcordiorum grauitas, vt multi erumpant flatus.

Remedium.

Chamæpitis, origanũ, marrubiũ, aut abroto-

abrotonum ex vino. Vinum in quo ferrum, aurum, vel argentum, extinctum est frequentius.

Ixia. Signa.

Linguæ inflammatio; valida mentis abalienatio; omnium naturalium excretionum suppressio; murmura alui, ac strepitus: nec quicquam tamen eiicitur.

Remedium.

Absinthium cum vino diluto, copiosoque, aut cum aceto, vel oxymelite, vel castorium, & ruta, ex eisdem: & acetum calidum.

Ephemarum. Signa.

Totius coporis pruritus velut vrtica, aut squilla tactum: interiora roduntur: stomachus vritur; cum ponderosa grauitate, & malo inualescente, cruenta strigmentis mista, per aluum egeruntur.

Remedium.

Folia quercus, aut glandium, aut malicorii,

licorii, aut ſerpilli decoctum cum lacte bibendum : lac vaccinum calidum potandum, & ſimul in ore continendum.

Taxus. Signa.

Perfrictio totius coporis, ſtrangulatus.

Remedium.

Omnia, quæ cicutæ conueniunt.

Solanum furioſum. Signa.

Guſtum lactis repreſentat; ſingultus crebri: linguæ humiditas, & larga ſanguinis eductio.

Remedium.

Dulce vinum tepidum, cum aniſi modico potum : amygdalæ, & elixa gallinarum pectora : chonchilia cruda pariter, & toſta, in cibo: locuſtæ marinæ, & gammari, & ex ipſis ius eſculentum, potui ſumptum.

Sardonia. Signa.

Mentis alienatio : conuulſio cum labiorum

biorum contractione; vt risus imaginem præbeat.

Remedium.

Aqua mulsa copiosa, & lactis potio, corporis inunctio ex calefacientibus, vbi prius in hydrelæũ descensum sit: a quo, corpus est vehementer infricandum, & inungendum.

Papauer corniculatum. XIII.

Eadem infert mala quæ opium, atque eadem therapeia curatur.

Pharicum. Signa.

Resolutio cum furore, ac conuulsione.

Remedium.

Cinnamomum, aut myrrha, ex vino: aut spicæ nardi ʒ.ii. myrrhæ oboli duo cum passo misti.

Caput derasum, farina hordeacea, cum ruta trita, & aceto, cataplasmatis modo inducendum.

Toxicum. Signa.

Labrorum, & linguæ inflammatio, mentis

mentis furor, qui coerceri non poteſt, variis obnoxius imaginibus, feré deſperatũ malum eſt.

Remedium.

Vinculis continendi, & vi cogendi, vt vinum dulce, cum roſaceo bibant, reddantque vomitũ, & raporum ſemen cum vino potum, peculiariter cõuenit; & mala Cotonea his, cum pulegio potanda.

Fungi. Signa.

Strangulatus laqueis ſimiles: interdum & inteſtina exulcerantur.

Remedium.

Lixiuium ex ſarmentis, aut pyraſtri ſurculorum cinere cum poſca, ſale, vel nitro potum. Item pira ſilueſtria, incocta, ac ſumpta. Si exulcerentur inteſtina, detur abſinthium, & ficuum decoctum, copioſé. Porro in calidam deſcendendum; & cruda hordeacea farina, cataplaſmatis modo, præcordiis admouenda.

Sanguis taurinus. Signa.

Spiritus

Spiritus difficultatem & ſtrangulationem inducit: tonſillarum, & gutturis meatus valida conuulſione obſtruendo, lingua rubet: & dentes tincti ſanguine apparent.

Remedium.

Vomitus hîc fugiendus, atque primũ incidendus ſanguis coagulatus, & aluus ducenda; vt coagulo, cum aceto, ſanguis attenuandus eſt, & clyſtere euocandus. Stomachus, ac venter, hordeacea farina cum aqua mulſa obducendus.

Ad lac coagulatum.

Lac coagulatum eadem parit ſymptomata: & eiſdem remediis curatur. Atque hîc ſalſum nil offerri debet.

Ad mel heraclioticum.

Eadem parit ſymptomata cum aconito: & eiſdem curatur remediis.

Hactenus ex vegetabilibus:
Sequuntur mineralia.

Ac

Ac primum Gypsum. Signa.

Strangulat in lapidem concrescens. Eadem conueniunt, quæ fungis debentur; & clyster ex passo, & maluis decoctis indatur.

Cerusca. Signa.

Singultus; tussis, linguæ siccitas, extremorum perfrictio, cum mentis abalienatione, & difficili corporis motu.

Remedium.

Lixiuium é vitium sarmentis propinetur, lachrymæ thuris, vel prunorum gummi, aut vlmi humor, qui istius folliculis seruatur. & cum aqua tepida, vomitus quotidie citetur.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum.

Signa.

Ventris, & intestinorum, torsiones, cum vehementi rosione.

Remedium.

Vomitiones faciles: & aluum lubri-

cam facientia, vt hibiſci, & maluę ſuccus, decoctum ſeminis, lini, tragi, orizę, lac copioſum: aqua mulſa, iura pinguia, & boni ſucci.

Argenti ſpuma. Signa.

Grauitas ſtomachi, ventris, & inteſtinorum, cum torſionibus validis: nonnunquam & inteſtina pondere vulnerat, & diſrumpit: vrinā ſupprimit: corpus intumeſcit, color fit plumbeus.

Remedium.

Agreſtis hormini ſemen, cum vino. myrrhæ oboli tres: abſinthium: hyſſopum aut apii ſemē: aut piper, aut liguſtri flos, cum vino. palumbium fimus aridus, cum nardo, & vino.

Plumbum.

Similia præcedenti pericula infert: & ſimilia poſtulat remedia.

Argentum viuum.

Eadem quæ argenti ſpumæ conferunt, & lac copioſé potum.

Vehementia cathartica: Veratrum album, Thapsia, elaterium, Agaricus niger, &c.

Sistenda purgatio somno, & quiete inductis, & constringentibus, & theriaca sumpta, & frictionibus.

Hactanus ad Venena sumpta.

Sequuntur ad foris illata.

Foris ilatũ est duplex: vel { Cum vulnere inflictum: vel absque eo.

Si cum vulnere sit; supra vulnus pars deliganda; nõ tamen nimis arctè: Homo adhibeatur, qui venenum ore puro, prius vino abluto, vel oleo ore contento, exsugat. Deinde, si pars admittat, cucurbitula cum multa flamma affigenda, scarificata & ipsa prius, & partibus vicinis. vel vstio (si necesse sit adhibenda) & si natura lethale vulnus sit: & immedicabile: pars (si extremorum aliqua sit) præcidenda: sed id antequam venenum reliquum corpus peruadat.

Si vulneratus plethoricus sit, sanguis mittatur.

Exhibendum autem cum cibis piper, aut allium, & vinum forte, & generosum bibendum : & parti imponantur acria, vt cepæ cum polenta, aut pane : vel porra, cum sale. Conuenit & acetum calidum superfundere in quo nepeta sit incocta : & gallinacei, & alia animalcula dissecta applicentur parti affectæ. Præterea bibant seryn, aut ericen, chamapytin, cinnamomum, vrticæ semen, & ante omnia theriaca : denique & sudores mouendi, & alui deiectiones.

Atque hæc omnia vulnerum venenatorum communia, Sequuntur propria, atque primum, Ad Canis rabiosi morsum, Signa.

Huius signa petenda primum á cane ipso; qui spectandus an rabidus sit. Signa: Canes rabidi, potum, & cibum, auersantur : siti premuntur : nec tamen bibunt: anhelant non parum: aures inclinant: saliuam, & copiosam, & spumantē edunt, muti prorsus, & veluti insani sunt, vt ne domesticos quidem agnoscant : insiliunt sine

ſine latratu hominibus, pariter & beſtiis, mordentque: vbi momorderunt, ſtatim nil moleſtiæ afferunt, præterquam ex vulnere. Et vt conſtet certo num rabidus ſit, nucibus iuglandibus conciſis, vulnus diligenter obſtruatur: ſequente die ablatæ, gallinis in cibo apponantur: & ſi ederint (fame adactæ edent) ac ſequente die moriantur ab eis, rabidus eſt qui momorderit.

Signa á ſymptomatis.

Hydrophobia (magna ex parte circa quadrageſimum a morſu diem, quibuſdam poſt ſex menſes, nonnullis ſed id perraro, poſt ſeptimum annum) cum cõuulſione totius corporis, rubore (præſertim faciei) ſudore, & anxietate, omnem humorem fugiunt: alii canum more dilatrant, & obuium quemque dentibus petunt, & inficiunt malo.

Remedium.

Naturæ ſuccurrendum, ante hydrophobiæ inuaſionem, vbi conſtiterit rabioſum eſſe, & antequã rapiatur in corpus

venenum, aperientibus inductis, & ex alto reuocantibus: vt emplastro ex pice, acetoq; acerrimo, & opopanace, vel theriaca cum aqua vitæ affricetur, vel cepæ, & allia cum sale, ac ruta, inducantur, & caustica imponātur: & vlcus ad quadraginta dies apertum teneatur.

Vinum dulce, vetustum, meracum potandū, & lac copiosé, & allia, porra, cepæ, in cibo sumenda: & antidotus ex cācris fluuiatilibus, thure, & gentiana, sumēda, & theriaca satis larga quātitate, & sæpius in die, ad dies quatuor vel quinq; ante omnia Æcrionis pharmacum ad rabidi morsum ex cancris fluuiatilibus. Purgatio item fiat ex helleboro, vel antimonio: præsertim si venenum iam corpus inuaserit, atque tum sudores, dropacismus, sinapismus, etiam toto corpore.

Medicamentum Æschrionis ex cancris fluuiatilibus ita habet: Capiantur cancri fluuiatiles cum sol in leonem trāsierit, luna decima octaua: vrantur in patella æris rubri, donec in cinerem redigantur, vt in puluerem leuissimum redigi possint: Sume thuris partem vnam, quinque

que gentianæ, cancrorum decem. Huius medicamenti quotidie ad quadraginta dies detur mẽſura cochlearis magni, cum aqua; atque ſi non protinus ab initio, ſed poſt aliquot dies cura ſuſcipitur, quotidie duo cochlearia ſumenda ſunt.

Veſparum, atque apium ictus. Signa.

Dolor, pars rubet; propinquæ partes tument.

Remedium.

Bubulus fimus, vel lutum illitum: farina hordeacea cum aceto: folia maluæ leuigata.

Phalangiorum morſus. Signa.

Locus rubeſcit: & veluti punctus, per ambitum apparet: nec tumet, nec incaleſcit: ſed leuiter rubidus frigore, & pruritu, vexatur. Perfrictio: tremor corporis: grauitas: ſudor frigidus: dolor vagus, pallor, continua vrinæ excernendæ incitatio, quibuſdam vrinę difficultas, colis intentio: oculi hument: inguina, & poplites intenduntur, rigentq; conuulſorio modo.

Valida ſtomachi roſio vrget : lingua ſermonem manifeſtè non explicat:vomitus aquæ, vel aranearum telis ſimilium erumpit:quæ aliquibus & per vrinam, & aluum deſcendunt.

Remedium.

Cinis ficulneus cum ſale leui, ex vino maceratus, imponatur, vel ariſtolochiæ puluis, cum farina hordeacea aceto madefactæ : & vlcus aqua ſalſa calida diligenter fouendum; & balneo frequenti vtendum, & propinandum drachmas duas ſeminis abrotoni, aniſi, vel ariſtolochiæ, vel trifolii herbæ ſemen. Et cancri fluuiatilis ſuccum, cum lacte, & apii ſemine.

Ad araneæ ictum. *Signa.*

Validi dolores circa media præcordia, rubor partis : vrinæ difficultas, nonnunquam ſuffocatio.

Remedium.

Allia ſumenda, & vinum meracum ſuperbibendum.

Scorpionis. Signa.

Locus inflammari incipit; duratur, rubet, & cum dolore circumtenditur: nunc feruor, nunc frigus vicissim inuadit: acceditque dolor qui modo decrescit; modo intenditur, sudor, horroris sensus, tremor extremorum, perfrictio, inguina attolluntur, pars intenditur: sæpe flatus, cum sonitu per sedem erumpit, pili rigent: cutis fit discolor, dolorque tota cute affligit, ceu acus spiculo excitatus.

Remedium.

Lac ficulneum protinus instillandum: & ipse scorpius per se tritus, vulneri imponendus; & sulphur viuum resina, terebinthina exceptum. Propinandum autem aristolochiæ drachmas duas, præsertim corticis, cum vino, vel gentianam: vel trifolii, aut ocimi semen, balnea, & diaphoretica vini diluti, larga potio.

Ad Scolopendræ morsum. Signa.

Locus affectus in orbem liuescit, & attollitur, interdum feci similis: rarius ruber apparet, exulceraturque statim ab ipso

morſu, toto corpore pruriginis ſenſus percipitur: & ſi á marina impetiti ſunt; aquoſus, & pellucidus tumor efficitur: á terreſtri, rubeus.

Remedium.

Plagæ imponatur ſal bene tritus: vel ruta leuigata: aut cinis aceto maceratus; aut ſcilla. Locus foueatur prius muria, cum aceto. Pocui detur ariſtolochia, aut ſerpillum, aut calaminthæ, cum vino.

Ad ſtellionis morſum. Signa.

Intente dolent: & morſum liuidum habent.

Remedium.

Plaga cepis, & alliis integatur: eademque edantur, & vinum meracum ſuperbibatur.

Ad felis morſum. Signa.

Validus dolor, locus affectus liuidus.

Remedium.

Eadem quæ ad ſtellionem, conferunt.

Mus araneus. Signa.

Dolores pulsatiles: & in singulis dentium eius animalis ictibus, rubores. Pustula surgit sanioso humore plena: propinquæ partes omnes liuent: cute pustula dirupta, album apparet vlcus, dilaniatis membranis neruosis. Excidunt partes exesæ, depastione orta, his quæ serpunt simili. Etiam intestinorum tormina sequuntur: vrinæ difficultas; & frigidi madoris vndique eruptio.

Remedium.

Mus ipse dissectus, applicetur: vel galbani splenium imponatur, vel sinapi cum aceto leuigatum. Mus ipse qui momorderit, exactè tritus, ex vino bibatur: aut agni hædiue coagulum vel gentianæ radix.

Vipera. Signa.

Dolor loci: tum totius corporis: in morsu duo foramina, paruo inuicem spatio discreta: atque ex his sanguis fluit, & humor saniosus: deinde oleosus, postremó etiã ærugiosus. tumores iuxta morsũ subru-

ſubrubri, liuidi, aſſurgentes: corpus decolor: vertigines oculorum: ſtomachi reſolutio: animæ defectus; quibuſdam vomitiones bilioſæ: vrinæ anguſtia: puſtulæ in commorſa parte erumpentes, velut in ambuſtis. Tādem depaſtio inuadit ad viciniam procedens: gingiuæ cruentantur: tremor: ſopor: frigidi ſudores. Minus periculum eſt in maris viperæ morſu, quám in fęmininæ: & minus vbi morſi cibum præſumpſerint.

Remedium.

Alli eſus, & vini meraci potio: item porra, cepæ & ſalſamentum quám acerrimum, & theriacæ loco applicentur, gallinacei pulli diſſecti & locus foueatur trifolii decocto, aut pulegii, aut muria, adiecto aceto.

Ad amphiſbanæ, & ſcytales.

Eadem ſymptomata, & therapeia.

Ad dryni ictum. Signa.

Tumor circa locum vitiatum cum rubore, puſtulæ in circuitu aſſurgunt. Aliquan-

quando emanat aquoſa ſanies: ſtomachi roſio vexat: & torſiones.

Remedium.

Ariſtolochia vino pota: & trifolium herba, & cuiuſcunque quercus fructus leuigatus, & potatus.

Applicandæ autem ilicis radices tuſæ: quæ malo auxiliantur.

Ad Hemorrhoum. Signa.

Validi cruciatus: quibus corporis raritates breues, atque anguſtæ, redduntur. Multus é plaga ſanguis erumpit: & quãquam citatrix inducatur, denuo rumpitur: funditque ſanguinem: cruenta excernuntur recrementa: ſanguis qui defluit in grumum concretus eſt: tuſſi ſanguinem ex pulmone reiiciunt, & euomunt.

Remedium.

Periculoſiſſimum omnium hoc. Vitis folia cocta, & cum melle leuigata, imponantur, & hemorrhoi ipſius caput crematum potui dandum: atque niſi matu-

ré

maturé occurratur, & priusquam symptomata vehementia eruperint, desperata salus est.

Ad dipsadem. Signa.

Ardor intolerabilis vrget, sitis tanta, vt nec extingui, nec intermitti possit: consimilisque totius corporis habitus consequitur, velut in hydropicis, propter assiduam potus ingestionem.

Remedium.

Eadem quæ ad hemorrhoum, præter ipsius caput: proprié, portulacæ folia trita ex aceto imponenda: item allium album, porrum, ruta, vrtica.

Ad natricem. Signa.

Vlcus factum dilatatur, & liuescens augetur: sanies ex eo nigra, copiosa, & fœdi odoris, qualis ex depascente vlcere cernitur.

Remedium.

Applicetur origanum tritum, & aqua subactum; & lixiuia cum oleo indenda:

&

& querna radix minutim contrita. Bibantur autem binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ ciathis duobus: & fauus recens cum aceto.

Ad cenchrum. Signa.

Morsus viperæ similis est: putredo comitatur: & carnes intumefactæ prius, (vt in aqua inter cutem) deffluunt: lethargo, veternoque premuntur.

Remedium.

Lactucæ, & lini semen, pariter mista, applicentur: & satureia trita. Potui detur centaurii radicis drachmæ duæ, cum terdis vini ciathis, vel aristolochię radix similiter.

Ad Cerastis morsum. Signa.

Locus ex duritie, & pustulis, intumescit: emanat ex vulnere sanies, modo nigra, modo subpallida, & porraceo colore. Totum corpus varicum modo, attollitur: genitale erigitur: mens alienatur: oculi obscurescunt: postremó tetanus.

Remedium

Remedium.

Membri mutilatio quam mox á morſu: & in his, & propinquis partibus, omnem carnem circum ſecare ſtatim, & radicitus, vſque ad os excindero, oportet: & reliquię ferro candenti adurendæ.

Ad aſpidem. Signa.

Acus punctūræ ſimilis exiſtit & omnino exiguus ſine tumore apparet: ſanguis exiguus & niger deſtillat: ſubita oculorum hebetudo inuadit & dolor corporis multiplex admodum ſed mitis nec ſine quadam voluptate: mutatur color, & vireſcit: ſtomachi roſio exigua infeſtat: frons continué reuellitur: palpebræ ſine ſenſu veluti in ſomno commouentur.

Remedium.

Eadem quæ ceraſti debetur ac celerrimé maturandum.

Nam etiam intra ſeptem vel octo horas mors aduentabit.

Ad Baſiliſcum. Signa.

Plaga ſubaureo colore tingitur.

Remedium.

Remedium.

Castorii drachmæ tres potandæ similiter & papaueris liquor.

Ad Pastinacam marinam. Signa.

Dolor pertinax & totius corporis stupor.

Remedium.

Hepar dissecandum & vulneri imponendum & vstus piscis & in pollinem redactus.

Ad murenam. Signa.

Eadem infert quæ viperæ morsus, & eandem therapeiam postulat.

Ad marinum draconem. Signa.

Ictis pars vulnerata grauiter dolet cum inflammatione febre animi deliquium gengrana, & necrosis nisi tempestiue succurrantur.

Remedium,

Imponenda cepa sub prunis cocta cum fermento & pauca theriaca, & pars incidenda scarificata, & theriaca cum aqua vitæ mista affricāda: porro piscis ipse dissectus vulneri medela est applicatus.

Ad Scorpionem marinum.

Sanatur ictus multo pisce dissecto & imposito, & sulphure viuo cum aceto in-

fricato.

Ad crocodili morſum.

Adeps ipſorum impoſitus prius vlcere repurgato nitro cum melle trito.

Ad hominis ieiuni morſum prius legumi-nibus ex his præſertim lenticula vſum.

Remedium.

Vbi primum oleo morſum illeueris feniculi radice cum melle obducito aut lomentum cum poſcha, & oxyrodino frequenter immutando.

Hactenus vulnere illata venena: Sequitur quæ abſque vulnere inficit contagione tantum.

Lues Venerea. Signa.

Huius pro corporis partiumque natura infinita excitantur ſymptomata. Cuicunque particulæ lues primum inſederit, illic inhęreſcens puſtulam excitat, interdum vlcuſculum Deinde intro venæ cauæ ſanguinem arterięque maioris ſpiritum labefactat, tumque bubo prorumpit in inguine, inde vaſis ſpermaticis infectis ac renibus, gonorrhea virulenta. Cum in iecur, & ventriculum irrepſerit malum, leuis alui fluor atque vna cum iecore ſanguis polluitur, proſiliunt liuidæ rubenteſque

que puſtulæ, vlcuſcula cruſtoſa & herpetes, nõnullis vlcera caua atque maligna, bilioſis phagedenica, melancholicis cancroſa, pituitoſis ſordida tumoreque mucoſo fœtidoq; manantia, ſanguineis crebriora & carbunculi effigies. Omnia labris perduris tumentibus inuerſis quæ tandem carne exeſa oſſa depaſcunt primum tenella naſus tum ſolidiora quæ tempore carioſa atque putrida excidunt. Cum malum in cerebrũ obrepſerit omnia redundent pituitoſis excrementis, quæ capite intercluſa magnum dolorem & acerbum commouent. Sin in articulos & oſſium membranas ruat, his immanes dolores excitantur motu præſertim affligentes & in tophos & duros humores concreſcunt doloris haud expertes. In oſſium ſubſtantia: hæc ipſa diffunduntur in tumorem, & tandem putrefaciunt: & huius vapore maligno in cutim dilato, pilorum diffluuium parit. Atque his omnibus malis, in vrinis nullum ſignum malum. Interdum male curata recidiua fit poſt 30. annum: & raro perſimilis eſt radici: neque eadem habet ſymptomata: ſed fere diſtillatione arthritide artuum

dolore, tophis, vel ossium carie, molesta: neque adeo contagiosa est. exitiosissima quæ aut a visceribus, aut a partibus obscœnis ortum ducit.

Remedium.

Therapeia luis venereæ duplex est: Guaiaci potione: vel illitu ex hydrargyro. Cæteræ inanes sunt: vel haud tanti momenti.

Ex Guaiaci potione.

Lignum Guaiaci recens, nigrum, & resinosum, lima in puluerem redigatur: huius pulueris selibra in aquæ fõtanæ tipidę aut fluiuatilis libris sex diem vnũ maceretur: deinde lento admodũ igni (vase fictili vitrato, cooperculato) dum librę duę supersunt: etiam (morbo inueterato) dum quarta tantum pars supersit. Decoctum perfrigerari sinatur dum desideat: deinde percoletur: & in vitreũ vas indatur: post vas diligenter obstruendum. Atque hoc primum decoctum, valde medicamentosum est.

Aliud dilutius.

Sumatur noui pulueris Guaiaci selibra decoquatur in libris decem (vbi prius horas XV. maceratus fuerit) dum libræ 7. super-

persint.

Poterunt vtriq; decocto (vt iucundiora sint) passulæ, & glicyrrhiza incoqui.

Ergo hyeme in conclaui igni continuo calefacto & bene ventis & aëri obstructo ægrotus contineatur. Atq; aluus primũ ducatur ex medicamento phelgmagogo postridie purgationis si corpus plethoricum sit aperiatur vena basilica aut mediana. Deinde die tertio propinandũ bis die ex valentiore decocto cyathus vel ℥.vi. tepẽs. hausto guaiaco, horis aliquot, interquiescendũ lecto: & corpus strangulis operiendum ad sudorem. Sudandũ autẽ quãdiu vires ferant: atq; tum corpus siccandũ: & e lecto surgendum, vbi corpus refrixerit, & cibus offerendus. post quartam a sumpto medicamento horam, ad nonam: vesperi, ad septimã. Alimẽta esto tenuis succi: boni: ex assis, potius quám elixis, videlicet ex pullis colũbinis, & gallinaceis &c. Panis vero esto ℥.4. delicatioribus; validioribus, ℥.vi. in diem. bellaria sint passulæ, modicum panis nautici biscocti, aut ad ignem exsiccati, aut intermedia panis crustula. Potus esto decoctũ dilutius. Vinũ, & venus, vt infensissima vi-

tentur, nisi vires valde infirmæ sint, at tũ præmisso cyatho decocti, esto illud vinum valde oligophorum. Inter pastus, tempus hilariter transigendum: & omnia negotia tota therapeiæ historia intermittenda. Sin vero vsu guaiaci sudores haud succedant, vtres aqua calente pleni, vel lapidentes candentes vino extincti, &c, sunt plantis & genibus admouendi tenuibus telis inuoluti, & totum caput calefaciendum, & diligenter integendum.

Sudore pro patientis viribus effuso, linteis calidis & corpus tergendum exsiccãdumq; & leuibus frictionibus quod in partibus extremis hęserit dissipãdum.

Sed imprimis caput est exercendum calidis pannis & diligenter perfricandũ.

Interea toto curationis tempore seruetur aluus tenerrima ex carnium iusculo, vel decocto matutino incocta vel cassiæ fistulæ medulla semiuncię pondere, alternis diebus pastus initio.

Circa diem sextum ab inita cura oriri solent grauia symptomata ex materia mota ac fusa. In ergo his obortis, vel imminentibus medicamento pro virium ratione satis valido pituitam vacuante pur-

gan-

gandum eo die validiori decocto & sudore intermisso atq; deinceps post 6. vel 7. dies vtile erit simile catharticum sumere. Hæc ratio tenenda in grauiter affectis diutius ad diē quadragesimū aut quinquagesimū: recens inquinatis & leuiter affectis ad diem, 15. vel 20. Atq; sedatis omnibus symptomatis & doloribus perutile erit laconicū adire sumpto prius guaiaci decocto in ipso laconici ingressu atq; pro ęgroti viribus sudores dies aliquot mouere, & postea 6. vel 7. diebus iterū purgare. Tum validū decoctū prętermittere aquoso tantū in pastu bibito atq; demum sensim atq; lente consueta diæta suscipiēda.

Sin ęstate crura suscipitur domo ęgrotus haud continendus, quin detersis sudoribus matutinis, sumptoque cibo dum ad vespertinos sudores ventum sit quotidianis muniis vacare permittendum.

Hactenus ex Guaiaci decocto Luis cura: Sequitur ex hydrargyri illitu.

R. Argenti viui expurgati & præparati ℥. vi: sulphuris viui ℥. ß. sublimati ʒ. ß. axungiæ porci cum herbis cephalicis incoctæ & salis expertes li. vnam: vitellos ouorum sub cineribus coctorum nume-

ro tres: olei terebinthini, & laurini, an. ℥. ii. theriacæ veteris, & mithridatię, an. ℥. ß. fiat linimentum.

Ægro in angusto conclaui igni calefacto mane ieiuno (nisi vires infirmæ sint: tum namque hora ante litum iusculũ sumi poterit vel olei vitellus, &c.) oblinantur initio articuli tantum manuum, cubitorum, pedum, genuum; & humerorum, atque deinceps (robusto ægroto) & mali magnitudine postulãte, poterunt emunctoria oblini, totaque spina dorsi: vitatis semper visceribus, & partibus nobilibus. rictiones esto molles, & a partibus ductæ quæ minius dolent. Quibus corpora densa sunt, hi oblinendi bis die, mane, & vesperi, sex a prandio horis. Delicatiora corpora, & imbecilla, alternis tantũ sunt perfricanda vel duobus diebus interpositis. Denique ita viribus consulendum, vt nil remaneat morbi: atque frictio tamdiu, atque toties vsurpanda, dum malum extinctum sit, quod ex symptomatis cessantibus constabit.

FINIS.

